3

TENTAMEN INAUGURALE,

DE

Nicotianae Viribus in Medicina; ut et de ejus malis Effectibus in Uſu communi et domeſtico, Examen.

QUOD,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

Et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

ROBERTUS HAMILTON,

HIBERNUS,

Societatis Regalis Medicinae Edinenſis Socius,

NEC NON,

Societatis Phyſicae Socius Honorarius.

Critics avaunt! Tobacco is my Theme,
Tremble like hornets at the blaſting ſteam.

DODSLEY's Collect. v. 2. p. 284.

Ad diem 24. Junii, hora locoque ſolitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,LXXX.

Viro admodum reverendo,

GULIELMO SMITH, S. S. T. P.

Milburnii apud Coleraine,

In comitatu Londonderrienſi, in Hibernia,

ROBERTUS HAMILTON

Salutem.

Quum diſſertationem inauguralem me oportet, juxta leges academicas in lucem edere, tibi, *prae omnibus aliis, Vir humaniſſime, ornatiſſimeque, haſce meorum ſtudiorum primitias dicandas eſſe cenſui.*

Cui enim quam tibi *plus debeo, qui tua me ſemper* amicitia, *et* patrocinio *ornaſti, conſiliis ſapientiſſimis juviſti, et praecipue animum meum labantem praeclara munificentia ſaepiſſime confirmaſti?*

Tanta beneficia palam profiteri me certe decet, et delectat, et ad ſupremam vitae horam grata mihi manebunt mente repoſta. Et, ſi aegritudines compeſcendo, et felici manu dolores leniendo, miſeris mortalibus aliquid olim profuero, tibi, *amicorum optime, fuerit penitus referendum.*

Hocce igitur opuſculum, qualecunque ſit, patrocinio *tuo lubentiſſime commiſſum, in perpetuum amoris teſtimonium accipias, enixe peto, quod* tibi *dico, dedico, et ſacrum volo.*

Dabam ex Ædibus Academiae Edinenſis,
ipſis idibus Junii M,DCC,LXXX.

TENTAMEN INAUGURALE,

DE

Nicotianae Viribus in Medicina; ut et de ejus malis Effectibus in Uſu communi et domeſtico, Examen.

PARS PRIMA.

QUONIAM me pro gradu doctoratus certantem, et honores in medicina ſummos ambientem, aliquod, ut mos eſt, utque legibus Academicis rite obtemperem, in lucem edere oporteat; et quum inter plures perutileſque diſſertationes, his proximis annis praeclari in hac Academia ad hunc ſcopum editas, vix ulla de vegetabilibus, cortice Peruviano excepto, ſcripta ſit, mecum hac de re pauca diſſerere decrevi. Non ſcribam autem de phyſiologia vegetabilium in genere, quum hoc magis ad hiſtoriam naturalem quam ad medicinam religetur, verum de unicae tantum plantae vi.

Ad hoc magis me ferebat animus, revolventem complures talium diſſertationum haud raro ſuper eadem fere re quotannis conſcriptas eſſe, et eandem fere omnino doctrinam comprehendentes: Igitur magis novitatis avidus, mihi hoc argumentum, ex variis ſelegi, nonnihil a ſcri-

bendi ratione quae impraeſentiarum invaleſcat, deflectens.

Ita loquitur elegantiſſimus Celſus; ‘ ut alimenta ſanis ‘ corporibus agricultura, ſic ſanitatem aegris Medicina ‘ promittit. Haec nuſquam quidem non eſt, ſi quidem ‘ etiam imperitiſſimae gentes herbas, aliaque prompta in ‘ auxilium vulnerum morborumque noverit.’

Veritas certiſſime hujus ſententiae prima apparet facie. Si enim varias herbarum dotes homines eruere rite conati eſſent, ſanitatem mortalibus melius promittere datum fuiſſet. Sed ad hoc attingendum, qualitates intimas, tum ſalubres, tum inſalubres et perniciofas, ſedulo perpendere eos oportet: Qua ſola notitia, has fugere, ac illas, aut alimenti aut luxuriae cauſa, praeferre docebuntur.

Porro, ſi herbae quaſi fictis et falſis virtutibus praeditae a populo nimis credulo laudatae fuerint, tale tentamen iſtas falſas vires poſthabere nos docebit, quoniam natura earum vera in aprico tandem poſita erit. Haec obſervatio fortaſſe tum herbis quotidie commeſtis, tum his pro condimentis et luxuriis uſurpatis, applicari poteſt. Nam quis nunc ignorat vires perniciofas laureo-ceraſi, cujus ſuccus olim communi in uſu fuit †?

De omnibus vero in cibo ſumptis ſilebo; nam haud meum conſilium eſt de diaeta agere. Opus hoc perutile aliis, hac de re melius doctis, remitto, et, ut ſupra dictum, de unica ſolummodo herba, nempe Nicotiana, inter gentes plures uſitatiſſima, pauca proferre volo, doteſque ejus, quantum poſſim, explicare conabor. Hoc per multos annos intentatum manſit. Neque me abs re, quaſi longe errantem

† Vid. Edin. Med. Eſſ. vol. 1. p. 277.

errantem hujus almae academiae Profeſſores, ut ſpero, culpabunt, quum de plantae natura dicendum eſt, quae inter materias pharmacopoeiarum, etiam maxime reformatarum, et nuperrime editarum, hodie recepta approbataque ſtat.——Nunc vero ad rem.

VARIA haec planta ſibi vindicat nomina; *Tabacum*, ex inſula Tobago, ubi indigena floret, nuncupatum eſt. *Nicotiana*, ab Johanne Nicotio †, legati Regis Gallorum in Luſitania officio fungente, appellata item eſt; et inter Americae Indigenas *Picielt*; et in Hiſpania *Pete be Cemuc*; a Novae Franciae barbaris, ſub nomine *Peti* celebratur.

Reginae herba quoque nominatur. Praeter haec, aliis multis nominibus primo gaudebat, quae nunc recitemus vix neceſſarium eſt, quoniam obſoleta hodie ſunt.

In Britannia, Hibernia, atque Virginia, *Tobacco* vulgo nomen habet.

In Europam primum tranſlata fuit, ut multis placet, circiter annum 1559, aut 1560, quo tempore ejus ſemen celeber. Franciſcus Drake a Virginia in ſuum natale ſolum detulit.

In Italiam vero non in uſu recepta fuit ante annum 1610; et tunc etiam ex Anglia tranſlata: Primum quidem ad ſanitatem Cardinalis Creſcentii firmandum, ex conſilio ‡ Virgil. Urſini. Mox tamen multi eam cupierunt; et ad hunc diem tam crebreſcit uſus ejus, ut ubique fere terrarum non luxuria ſolum, verum inter neceſſaria, ſaepiſſime habetur.

Botanici eam vocant Nicotianam, et inter claſſis genera Pentandriae monogyniae, ita dicta, eam numerant.

DE

† Vid. Sir Hans Sloan, Nat. Hiſt. of Jamaica, &c. p. 148.

‡ Vid. P. Dalla Valle, p. 42.

DE HUJUS PLANTÆ VARIA SPECIE.

Septem recenſet Linn. cl. ſpecies nicotianae †, nimirum, Nicotianam puſillam, fruticoſam, ruſticam, paniculatam, glutinoſam, urentem, et tabacum. De ultima tantum, quippe quae magis nota ſit et communior, tractare ſtatuimus.

Inter deſcriptiones hujus varias, a diverſis auctoribus traditas, illa Bergii magis placet, quam in ipſius materia medica, nuper edita ‡, inveniet lector.

'Locus,' inquit auctor celeb. 'America. Colitur ubique, 'annua.

'Forma recen. Radix fibroſa: Caulis bipedalis, vel ultra, 'erectus, teres, villoſus, ſubviſcidus, ſimplex.

'Folia. Magna, alterna, pedalia, vel ultra, pro ingenio 'ſoli, patentia, ovali-lanceolata, acuta, inferne attenuata, 'ſeſſilia, paululum decurrentia, utrinque glabra, ſupra ob'ſcure viridia, ſubtus pallidiora, coſta et nervis albido'videſcentibus, pubeſcentibus: Suprema minora, ſeſſilia, 'non decurrentia.

'Corymbus. Terminalis, compoſitus, faſtigiatus, villoſo'viſcidus, parce folioſus; foliis floralibus lanceolatis, ad 'ſingulas diviſuras ſolitariis, acutis.

'Calix. Perianth. monophyllum, ovato-campanulatum, 'villoſo-viſcidum, minutim quinquangulatum, quinqui'fidum; laciniis ovato-acutis, erectis, ſubaequalibus.

'Coroll.

† Vid. Sp. Plant. Vindob. 1764.

‡ Vid Berg. Mat. Med. art. *Nicot.*

TAB. I.

Nicotiana

‘ Coroll. Monopetala, infundibuliformis, villoſo-viſ-
‘ cida, ſubincurvata.

‘ Tubus. Pallide virideſcens, cylindricus, calyce du-
‘ plo longior, undique ſtriatus, in medio punctis 5 elevatis,
‘ ſitu annulari extus diſpoſitis.

‘ Limbus. Inferne ovato-oblongus, tubo concolor, ſu-
‘ perne explanatus, rubicundus, quinquangulatus, cilia-
‘ tus.

‘ Stam. Filam. 5. albida, ſubulata, longitudine tubi,
‘ inferne hirſuta, verſus baſin tubo adnata, ſuperne glabra,
‘ ad latus ſuperius corollae flexa.

‘ Anther. Cordato-compreſſae, verſatiles.

‘ Piſtill. Germen ſuperum, conicum, glabrum, majuſcu-
‘ lum, ſuturis quatuor longitudinalibus.

‘ Stilus. Cylindricus, glaber, longitudine ſtaminum.

‘ Stigma. Capitato-convexiuſculum.

‘ Proprietas recen. Odor debilius, narcoticus, ſiccata
‘ vero fortior.

‘ Sapor recen. Amaricans, acriuſculus; maſticata fo-
‘ lia recentia, ſubglutinoſa, linguam fauceſque leviter mor-
‘ dentia: Saliva virideſcente.

‘ Folia Tabaci recentia manibus tractata, digitos inqui-
‘ nant, glutinoſa quadam materia, fuſco-brunnea. In
‘ flamma candelae flagrant folia ſiccata: Fumo narcotico,
‘ aſſuetis grato, cinere albido relicto. Folia conciſa, car-
‘ bonibus ignitis injecta, fulgurant et fremunt ad inſtar
‘ nitri, nervi potiſſimum et petioli.

‘ Virtus. Narcotica, inebrians, antiſpaſmodica, emetica,
‘ purgans, errhina, ſternutatoria, phthiriaca, repellens.’

Hactenus Bergius: Et huic deſcriptioni addit, ‘ plures e
‘ plantis luridis, cum nicotiana viribus quodammodo con-

‘ venire;

'venire; et fumum etiam ex illis perinde ac tabaco hau-'riri poſſe.'

In variis morbis olim magni aeſtimabatur; imo, quaſi catholicon cantata fuit. Vix enim morbus eſt, ubi non magno in honore habita fuerit tabacum. Contra ulcera in naribus, in tonſillis, gingivis, faucibus, pulmonibus, pudendis; in carcinomate, febribus, ſtrumis; ut verbo dicam, in omnibus fere a quacunque cauſa ortis, haec herba, a Nicotio, Neandro, Everarto, Magneno, aliiſque laudabatur. Neque hodie omnino negligitur; imo, nonnulli haud parvi nominis in re medica adhuc eam commendant.

Quum igitur celebretur in morbis diverſis, non abs re erit, paululum inquirere quantum ad hoc propoſitum valeat: Et primo,

DE EJUS USU CONTRA PESTEM.

Contra peſtem, febrium omnium peſſimam, dudum plurimum aeſtimabatur; et, inter alios, a Diemerbroekio, qui haud parvam fiduciam in ejus *virtutibus* poſuit. Ipſe unico hoc prophyláctico ſatis libere *ſumpto* utebatur, omnibus horis; ante prandium, poſt prandium, poſtque caenam, et in intermedio ſaepe tempore. Verba ſunt: 'Si vero ab aegrotorum foetore me vel tantillum altera-'tum ſentirem, ſtatim, poſtpoſitis omnibus negotiis, quan-'tumvis neceſſariis, qualicunque diei hora foret, duarum 'triumve fiſtularum tabaci fumum ſuccione trahebam; 'nam,

‘ nam, ut verum fatear, tabacum pro primario praeſerva-‘ tivo in peſte ſemper habui, neque aliud melius pro or-‘ dinario uſu hactenus inventum exiſtimo, dummodo illud ‘ ſit melioris notae, ex maturioribus foliis in funes coac-‘ tum.’ In alio quoque loco, idem laudat, narrans, quomodo a peſſimo foetore excrementorum aegri, qui peſte cum diarrhoea laborabat, ſeſe liberaverit. Dum enim ſe affectum mox graviter ſenſerit, vertigine, nauſea, et cordis anxietate, ita ut de ſuſcepto contagio nullo modo dubitaret; illico ſe domum contulit, et ‘ tabaci optimi quin-‘ que ſexve fiſtulas fumi ſuccione exhauſit *.’ Statim omnia ſymptomata evanuerunt, et ne minimum mali amplius ſenſit. Sed, ni multum fallor, admodum vana talis eſt opinio. Et poſtea, ſuo etiam teſtimonio, vana manifeſto apparet; quum fateatur ſibi idem ter quaterve contigiſſe, et, cum ſemel pariter affectus, ſerius confugeret ad tabaci uſum, longe moleſtius ſe habuiſſe, et tardius quoque liberatum fuiſſe †.

Fiorvantus dicit, ſe febres omnium generum a tabaco mederi; apud quoque Dodonaeum aqua ex foliis ejus ſtillatitia ruſtici multi febre liberati fuerunt.

Narratur item hiſtoria ‡ de quodam parocho, qui peſte decumbentibus ſacra adminiſtravit, cum, ſimulac egreſſus fuit ex ulla infecta domo, vicinam ingreſſus, tabaci fumo uti ſolitus fuit; hocque in modo ſe immunem omnino ſervaſſe.

At,

* Vid lib. 4. p. 236. hiſt. 17.

† Vid. Van. Swieten Com. tom. 5.

‡ Many extol ſmoaking tobacco, dicit Millar, as a preſervative againſt the plague; but Riverus ſays, that, in the plague of Lipſic, ſeverals died who were great ſmoakers of tobacco; Vid. Millar, Bot. p. 313.

At, hujus febris natura rite perpenſa, de rei veritate pene incredulus manere cogor, quum omnibus non luculenter patere non poſſit, pathologiam et cauſas morborum ſatis gnaris, remedium prorſus hoc inefficax eſſe. Quid enim in luce magis aperta ſtat, quam quod dotibus ad hunc finem propriis nullatenus gaudeat. Certe nec vires collabentes reſtaurare, neque nervis deficientibus vim augere, neque putredinem late nunc ſerpentem reſtringere aut amovere poſſe invenietur. Male ergo in tabaci uſu, graſſante peſte, ſpem ſuam poſuerit aeger.

Quoad parochum nuper memoratum, diverſo modo proculdubio conſervatio ejus accidebat. Neminem enim latet, hos, qui inter aegrotos multum verſabantur, tardius febre ſemper infici: Ita valet conſuetudo. Imo immunes frequenter obſervatur medicos evadere, quanquam, aut advenas, aut eos prope decumbentes, rarius adſtantes, contagia morbi veſtimentis haerentia, ipſis ſalvis exiſtentibus, inficiunt.

Parochus ipſe, ut docemur, curabat, ‘ ne ſalivam coram ‘ aegris deglutiret.’ Huic ſcopo tabaci uſus bene inſervire poteſt, cum fumo ejus aſſueti perpetuo ſalivam expuere ſoleant †. Ita putabatur ſalivam exputam cauſam fuiſſe quare liber manſerit; at haec deceptio eſſe videtur; nam vix credibile eſt, contagium per deglutitionem in ventriculo tranſire, et inde corpus infici poſſe: Nemo forſan per os febre unquam infectus fuit.

Statim vero per nares, ad cerebrum ipſum, ubi cito vim ejus deſtruit, ſerpit, ex quo totum nervoſum celeriter collabeſcit genus, morbumque, hoc modo infert; idioque ne-

que

† Vid. Æſop. Epulon. p. 414.

que ad tabacum, neque ad ſalivam cautiſſime exputam immunitas referri videtur, ſed potius ad habitum corporis quotidie inter decumbentes exercitati, et ad conſuetudinem quae organa olfactus hebetiora, et corpus contra contagii vim tutius reddit.

Auctor alius, nempe Benza, de bonis nicotianae effectibus, dum de peſte in Auſtria graſſata ſcribit, pulverem ejus in nares attractum magnopere laudat. Cum vero illuſtri Van. Swieten non aſſentire non poſſim, haec veriſſima verba proferente, ubi de tabaco tractat; ‘ forte ‘ ſimilia antidota, aut et meliora, ſerior aetas deteget *.’

Anne originem ſuam tabaci uſus in febribus trahit, ex obſervando, domos et loca aromatum officinis vicina, a peſte intacta manſiſſe?

Neander vires nicotianae contra peſtem commendat, exemplo Hippocratis, qui lignis odoratis, et unguentis ardentibus, Athenas peſtilentia liberavit; unde et corona aurea aureorum mille donatus, et publicam penſionem, quae ſufficiret, pro honorario accepit †.

Obſervatio de dotibus aromatum, ut dicitur, ſtabilitur, ex eo quod in peſte Londinenſi olim immunes omnes evadebant, qui navibus conſtruendis occupabantur, perpetuo verſati in aëre picis vaporibus imbuto ‡.

Si vera ſit haec obſervatio, ad utilitatem tabaci firman-

B dam

* Vid. Tom. 5. p. 175.

† Vid. Hippocrat. Epiſt. 41.

‡ Vid. Van. Swieten. tom. 5. p. 147. Vid. quoque Diemerb. qui dicit, commendo uſum tabaci in peſte; me enim liberabat peſte correptum; omneſque domus in quibus haec planta vendebátur, et Noviomagi, et Londini, liberae erant a contagio, cum vicinae infectae eſſent.

dam vix confert; aromatibus neutiquam anteferenda eſt, ut mihi videtur.

Dr Lind quoque, febre urgente, fumum nicotianae in ore aegrum haurire jubet. Auctoritas tanti viri, ſi ulla auctoritas prae ratione praeponderare debeat, mecum ſemper magni aeſtimaretur. In locis praeſertim umbroſis et inſalubribus degentibus ejus ſuadet uſum. Pariterque Dr Percival, vir quoque eximius, in tractatu ſuo De Noſocomiis, inter alia, ad febrium contagium praecavendum, fumum ejus aſſuetis haurire non inutile nonnunquam fore monet; ex ſuis verbis vero colligi poteſt, rariſſime praeſidium eſſe.

Attamen, dum hoc judicium contra viros tam merito celebratos proferre auſus ſum, fateor tamen medicum culpandum eſſe, qui aegros diu aſſuetos tabaco ſemet inde oblectandi ſolatio prorſus arceret.

Saepe enim praeſtat conſuetudinem, quamvis non optimam, aegro permittere, quam ſubito mutare; et in hoc exemplo metuendum forte erit, ne ſalivae ſecretio ſolita fere inde repreſſa corpus male afficiat.

Laudes in hanc plantam in febribus arcendis, variis auctoribus collatae, cogebant humaniſſimum Gregorium, patrem, ſuis in praelectionibus, ſilentio eam non praeterire. Sed de ejus virtute incertus eſſe penitus videtur, dum interrogat, quinam ſint uſus ejus ad primum febris impetum reſtringuendum † ?

Sequens, ſi mihi liceat, reſponſum reddere paratus ſum, videlicet, vix febrem pellendi qualitatibus gaudere nicotianam prae herbis aromaticis, quando in fumum con-

† Vid. Dr Gregory's pract. p. 60.

convertuntur; quoniam hodie conſentiunt, ni fallor, pleriqne, contagium, ut ſupra dictum, intra corpus receptum, ſolummodo cerebrum et nervos laedere; quo pacto, hae partes ad ſua officia minus valeant, idioque aromata omnia febris impetum non nihil compeſcant †. Sic perſpicuum eſt, quaecunque corpus bene excitant et roborant, idem contra vires contagii debilitantes munire poſſunt.

Hinc recte monent periti corticem Peruvianum, febre ſuſpicata, ſumere, vinumque generoſum modice potare, praeſertim mane, cum primum e lecto ſurgat valetudinarius, et aëri matutino ſeſe nimis improviſo exponat, aut antequam, ſi medicus fuerit, ad viſitandos aegros exeat.

Quod ad virtutem ejus in febribus prophylacticam, omnes aromaticae herbae, dum incenduntur, quum oleum eſſentiale iis ineſt, quod per aeſtum volatile reditur, plus minuſve ſtimulant, igiturque aliquod ad robur corporis faciunt; et huc uſque putredinem tantillum coercere poſſunt. Non vero experientia compertum eſt, tabacum magna vi antiſeptica frui. Praeterea, valde ſuffocativus eſt fumus hujus plantae, et parum idoneum, ut prope aegros ſpargatur. Imo ſunt qui non facile, ullo pacto, fumum ejus ferre poſſint. Multo magis certe praeſtabit acetum prope lectum aegri leni igne coquere, ut plurimum vaporis exhalet.

Ex ſupra dictis, ut ſpero, liquido patebit, tabacum pro medicina in febribus putridis parum omnino valere.

DE

† Vid. Cullen. Firſt Lines, vol. 1. on Fevers.

DE USU EJUS CONTRA FEBRES INTERMITTENTES.

Ut in febribus putridis, ita in intermittentibus quoque, tabacum nonnulli laudant.

Si Platero fidem demus, eo ſenatorem quendam, et hominem quoque plebeium, a febre intermittente liberavit: In quartana, ante paroxyſmum, aqua ex floribus et foliis ejus ſtillatitia, cum ſucceſſu, ab Heurnio propinata fuit.

Strenuo affirmatum audivi, Batavos, ad hominem, febre intermittente correptum iri, ni large tobaci fumum quotidie hauriant; contra vero, eo, ut ſolent, utentes, pleroſque eorum incolumes vivere. Quod ſi ita res ſe habeat, ut febres palludoſas revera reprimere valeat tabacum, alia tamen ſtimulantia, ut ſupra dictum fuit, haud minus efficacia extant: Nam qaecunque vim tonicam cordi et nervis ſupplere queant, contra effluvia paludum corpus defendent, igiturque, loco tabaci, talibus uti melius erit.

E X E M P L U M.

Narrabat illuſtris Gregorius pater, nuper in hac academia medicinae practicae Profeſſor, viginti quinque juvenes Britannos, quorum ipſe erat unus, Lugduni Batavorum

* ' A leaf, uſed as a ſuppoſitory, cures quartans;' Sir Hans Sloane's hiſt. of Jamaica, &c.

tavorum annum unum alterumve degentes, variiſque ſtudiis incumbentes, praeter unum, omnes a febribus intermittentibus immunes vixiſſe. Is, qui ſolus aegrotavit, unicus aquae potor fuerat; reliqui vino ſatis libere utentes, ſic ſeſe incolumes praeſtiterunt.

Ut in peſte, ita quoque de uſu tabaci in febre intermittente loquitur Lind; idque adhibitum fuiſſe memorat cum contuſis araneis junctum, et pro cataplaſmate corpori admotum, quod morbum cito amovere dicebatur. Ingenioſus Dr Currie quoque mihi retulit, ſe, quando in America vixit, correptum fuiſſe febre intermittente, quae per menſes octodecim miſere illum excruciavit, cortice Peruviano, rhabarbaro, aliiſque fere omnibus medicaminibus fruſtra adhibitis, tandem doctus fuit ab indigena quodam de poteſtate tabaci, qui illum monebat, ut in forma cataplaſmatis cum ſinapi, ad carpos et ſcrobiculum cordis, id applicaret. Obtemperavit, atque omnino ſanatus fuit. Effectus fuere ſudores largi, frigidi, nauſea permagna, et tandem vomitus violentus per horas aliquot.

Praeclarorum virorum auctoritatem non recuſo; nec res impoſſibilis videbitur, ſi quis dotes hujus plantae bene ſecum perpenderet. Ex hiſtoria enim herbae apparet, eam emeticam vim poſſidere, quod quoque confirmatum a Lewis † multiſque aliis ſtat.

Neminem latet, emetica hunc morbum ſaepe depellere, exempla cujus pluria in auctoribus extant ‡. Igitur, quanto vim habet emeticam, tanto prodeſſe poteſt, non vero utra.

† Vid. Lewis Mat. Med. art. Tabac.

‡ Vid. Edinb. Med. Eſſ. vol. 2. art. 5.

ultra. Tabacum tamen emeticum inelegans eſt, imo periculoſum; et multa aptiora praebet materia medica.

DE USU EJUS CONTRA COLICAM SPASMODICAM.

Non deſunt etiam qui nicotiana diverſis formis contra colicam ſpaſmodicam praeſcribunt, et laudant †.

Hoffman, inter alios, affirmat, ſe multos e plebe vidiſſe doloribus inteſtinorum admodum excruciatos, qui, fumo ejus deglutito, a morbo ſtatim liberabantur. Experientia vero recentior hujus remedii ſucceſſum non confirmat. Pro clyſmate enim ſaepius fumus ejus in Noſocomio Edinenſi, urgente ilio, qui ſtadium tantum mihi eſſe videtur ultimum hujuſce colicae, incaſſum injectus fuit.

Gaubius ea in fumum elevata, atque in alvum immiſſa, pertinaciſſimas conſtipationes ſaepe feliciter ſeipſum ſolviſſe, quovis alio remediorum genere incaſſum tentato, pariter autumat; et hoc etiam tum herniis tum colica ſpaſmodica.

De Haen quoque eandem commendat, et varia refert exempla, ubi tentatus fuit fumus; at, quoniam aliis remediis, eodem tempore, uſus eſt, et quidem his ſatis fortibus, de vi fumi vera incertum eſt.

Si enim aliquis periculum facere velit, liceat; nam, in deſperatis, deſperata remedia tentare omnino fas eſt. Atque ad hoc propoſitum varia excogitata fuere inſtrumenta.

Is

† Vid. Lew. Mat. Med. ut ſupra.

Is qui tale primus excogitavit doctiſſ. fuit Utzerus, diverſo vero propoſito. Poſtea Schaeſſer, medicus Ratiſbonenſis, alterum exhibuit, inſtrumentum clyſmaticum nuncupatum, cujus iconen in libello, 1757 in lucem edito, habes. Deinde de Haen, medicus Viennenſis ad Schaefferum aliud tranſmiſit, qui idem utcunque corregit, et iconen cum ſuo in libello ſupra memorato depictum curabat. Demum, illuſtr. Gaubius 1771 † aliud excuſſit, cui nomen *inſtrumenti clyſmatici ad fumum nicotianae in anum impellendum* dedit; et ſatis, me judice, ſimplex eſt.

Aiken ‡, chirurgus peritus Edinenſis, 1775, hocce, utcunque iterum, ut cenſet, reformatum delineavit.

Berenbroek nuper aliud, et quidem omnium ſimpliciſſimum, excudit, cujus exemplar ad Prof. Cullenum, ut idem Collegio Regali Medicinae Edinenſi ille exhiberet, tranſmiſit. Hoc vero nullatenus laudare poſſum, quoniam tubulus ex ligno factus, nec, ut oportet, flexilis eſt; et etiam quia rectus, et non paululum ſinuatus, ut ad inteſtini recti ſinuoſitatem melius accommodatus ſit.

Profeſſor Monro neque hoc neque illud magni aeſtimat, ſed ſyringem, quam ſuis auditoribus quotannis oſtendere ſolet, cum duplici papilla, longe prae aliis, et praecipue prae ingenioſi Gaubii folle praefert, ob id, quod quantitas fumi immiſſi ad amuſſim ad menſuram exactam reduci poſſit, quo ſatis bene operatores cavere queant, ne praeter capacitatem ſuam inteſtina fumo repleantur, et inde rumpantur; quod, e contrario, forſan fieret, ſi follis ad fumum injiciendum uſurpetur.

Quatuor

† Vid. Adverſar. &c. p. 45.

‡ Vid. Eſſ. and caſes in ſurgery.

Quatuor horum inſtrumentorum formas lectoribus noſtris delineari curavimus, quas apud tab. II. videant. Plures in Noſocomio Regali Edinenſi ſyringe etiam hac Monroiana tractati ſunt, ſed, ut ſupra dictum, fruſtra.

Imo experientia repertum eſt, vires tabaci narcoticas plus mali quam dotes ſtimulantes atque antiſpaſmodicas boni, corpori humano inferre.

Dominus Evans decoctum ejuſdem herbae ſaepe tentavit, et huic propoſito utile eſſe affirmat, quoniam nunquam ſpem ejus fefellit, dum, e contrario, fumum damnat.

Certe ſtimulum acrem praebet, quod probatur ex vomitu, ſi abdomini applicatum fuerit. Draſticum quoque eſt purgans. Nec dubitandum quin interdum conſtrictiones inteſtinorum amovere queat.

Olim etiam ex planta extractum hoc in morbo, ad abdomen illinendum, inter Lappones † commune et celeberrimum fuit remedium. Attamen hi rudes et indocti ſunt, neque medicinae cultura ibi adhuc floret. Et, quoniam ii remedia meliora neſciant, quaecunque ſunt nota praeſcribere cogantur.

DE USU EJUS CONTRA HYDROPEN.

Ad aquam e corpore educendam, nonnulli olim tabaco uſi ſunt. Ex Dodonaei auctoritate, traditur hiſtoria, ſuccum nempe ejus quatuor aut quinque unciarum pon-

te

† Vid. Diſſ. Morb. Lapon. auct. Lorſ. Martin Gothburgenſ. vid. quoque Duncani Comment.

TAB. II.

dere potum, ſanaviſſe hydropicum. Symptomata haec ſubito poſt uſum graſſabantur, alvus vehementer turbata, et profundus ſomnus. Æger media aetate, et ruſticus, et fortis fuit. Magnenus etiam ſemel tabaci periculum fecit in muliere hydropica, poſtquam omnino deſperaverat de ejus valitudine. Et tantam aquae copiam eduxit, ut quamvis exiguam quantitatem exhibuiſſet foliorum decocti ex vino albo ; tamen ita debilitata aegra eſt, ut viribus omni ratione providendum eſſet, et intermittenda curatio, donec reficeretur. Poſt menſem obiit. Fatetur autem morbum inveteratum, et aegram debilem ac aetatis declinantis fuiſſe. Sed non magis prodeſſe videtur medicamentum, quam alia draſtica purgantia.

Nuper diverſa forma hydropicis exhibitum eſt, nempe, in cinerum forma †. Exemplum unum habemus hydropis feliciter ſanati, ope cineris, poſt combuſtam nicotianam, collecti, cujus quantitas a drachma dimidia ad drachmam unam bis in die ſat eſt, in exigua cujuſvis liquoris quantitate.

Quicunque ſecum paululum rem perpendet, modum operandi facile explicabilem reperiet. Nam, quoniam morbum ſanat quicquid aquam amovere poteſt, et quum per organa excernentia haec expelli poteſt, ſequitur, ut quaecunque urinam movere valeant, idonea copia ſumpta, prodeſſe poſſint. Nunc bene notum eſt, alkalina pulchre convenire eam eliminare ; et a re chymica docemur, omnes plantas combuſtas alkali plus minuſve praebere, nec unam ab alia in hoc differre, niſi quantitate ſola. Igitur

cineres

† Vid. Duncan's Comm. vol. 3. p. 33.

cineres tabaci prodeſſe queant, quatenus alkali continent; Neſcio vero quare impurum hoc anteponemus, quum multo purius, nimirum, ſal tartari, aliaque, officinis in promptu ſunt. Unicum iſtiuſmodi exemplum, me judice, tantum probat, alkalina, veluti alia diuretica, hydropi mederi poſſe.

DE EJUS USU CONTRA SCORBUTUM.

Autumatum olim fuit, nicotianam ſcorbuto commode occurrere poſſe: Et, quum dudum ſaevit dira ſtrage morbus inter Imperatoris Germaniae acies, ad Vindobonenſem academiam literas miſit Imperator, rogans, ut profeſſores medicinae hujus morbi ita lethalis methodum certam avertendi dicerent; reſponſionem literis imperialibus remiſerunt docti, ut imperaret medicis ordinariis, inter aegrotos quotidie verſatis, uſum nicotianae fumi, ac aliarum hujuſmodi herbarum inſtituere †.

Sunt etiam praeter medicos Vindobonenſes qui idem ſentiunt. Nam Frederic Vander Mye refert, ſcorbuto decumbentes ex exercitu, qui in Breda obſidebantur, indies convaluiſſe, quam primum ſatis nicotianae comparatum eſſet, quae mira felicitate operabatur, antidotum contra ſcorbutum praeſtantiſſimum habita; addit autem, vinum quoque eos libere ſimul bibiſſe.

Annon totum beneficium vino attribui poteſt? quiſnam enim dotes tonicas et antiſepticas vini generoſi ignorat?

Contra

† Vid. Lind on the Scurvy.

Contra vero non deſunt alii, de ſcorbuto tractantes, qui inter multas cauſas nimium nicotianae uſum incuſare vix dubitaverint, quoniam vires ventriculi plurimum laederet †.

Hervius item, de eodem ſcribens, quem illi diſtinguere in ſcorbutum *oris* et *cruris* placet, inter cauſas occaſionales nicotianam, aërem multo ſale commixtum, nimium ſalis marini, necnon ſpirituum ſtillatitiorum uſum, commemorat.

Ab omnibus autem agnoſcitur, cauſam hujus morbi inopiam eſſe vegetabilium recentium, una cum cibi putridi ac ſalis copia immodica aſſumpta, praeſertim ſi aeger in aëre impuro et humido diu manſerit.

Lind vero, qui tam pulchre de ſcorbuto ſcripſit, tota ejus natura vera detecta, ſucci hujus herbae tanquam utiliſſime contra ulcera ſcorbutica meminit. Ad hunc finem, ſi neceſſe ſit, uſurpetur; caute vero agat medicus, quoniam tanta acrimonia gaudeat.

DE EJUS USU CONTRA TINEAM CAPITIS.

‡ Lewis tabacum, propter acrimoniam ejus inſignem, cautiſſime applicandum eſſe monet, ad quamcunque corporis partem, ubi ſoluta fuerit carnis continuitas. Effectus enim mali creberrime inde orti ſunt. Inter plebem vero non parvi aeſtimatur contra nonnullas cutis affectiones.

Exemplum notabile relatum habemus a Chalmers cujuſdam, qui tabacum unguenti forma applicuit ad tineam capitis

† Vid. Lind.

‡ Vid. Lew. Mat. Med.

capitis ſanandam. Morbus paulo poſt fere cedebat; tanta vero nauſea et vomitus, una cum ſudoribus frigidis, et animi deliquio, ſequebantur, ut ſtatim uſum omittere coactus fuerit.

DE USU NICOTIANÆ AD VULNERA RECENTIA.

Recentia folia vulneribus impoſita, ad ſanguinem ſiſtendum, et carnem iterum glutinandam, communi uſu olim fuerunt. Imo putredinem arcere quoque dicebantur.

Inter vulgus hodie etiam folia ejus ſiccata in vulneribus minoribus nuper inflictis laudantur.

Ab aëre quidem partem laeſam defendunt; itaque nonnihil ad ſanationem conducunt. Adhuc vero experientia non probat, vim ullam aliam tabaco ineſſe vulnera conglutinandi.

Sed, quum ſtimulus acerrimus ſit, inflammationem plus minuſve ſemper vulneribus recentibus orituram, non adaugere eam non poſſit. Igitur ad vulnerum medelam adhiberi vix debet.

DE EJUS USU AD HÆMORRHOIDES REPELLENDAS.

Hodie nicotiana inter empiricos contra haemorrhoidem ſaepe datur. Nec omnino poſthabita etiam a medicis ipſis, tametſi doctis. Periculoſum ſemper mihi apparuit medicamen,

medicamen. Vide exemplum hujuſmodi memorabile in libello, cui Titulus eſt, ‘ the uſe and abuſe of tobacco ;’ Londini 1721 edito, ubi eventus fere lethalis adminiſtrationem ſecutus eſt. Neander dudum juſſit vaporem, a decocto plantae elevatum, ano excipi, haemorrhoide vexante ; quod forte tutius fuerit, quam plantam ipſam, vel emplaſtrum ex ea paratum applicare ; quoniam talis vapor, fere aquoſus erit, et metuendum eſſet, ne planta adeo acris dolorem augeret.

Similis praxis adhuc frequens eſt ; nam plus quam ſemel vidi ipſe non vaporem ſolum, verum etiam cataplaſmata foliorum contritorum, ab anu quadam inter plebem Hyberniae ſeptentrionalis ſatis celebri adhibita.

DE USU CONTRA VISCERUM ABDOMINALIUM INDURATIONES.

Cataplaſmata nicotianae a Neandro ac Everarto item contra omnes hepatis affectiones praeſcripta ſunt. E contrario vero, Magnenus praxin damnat, ſi partes inflammatae fuerint. At, de tali medendi ratione, quum nunc obſoleta jaceant eorum ſcripta, vix differere pretium eſt.

In actis vero Edinenſibus, ſimilis methodus in uſum iterum revocatur : Et ibi exemplum memoratur ejus ſucceſſus contra hypochondrium induratum. Sed in hoc exemplo inſtar emetici agebat, quo vix detur potentius remedium ad obſtructiones, praeſertim in abdomine, ſolvendas, vel abſceſſus, ſi adſint, rumpendos. Sed, in hoc ſtatu, periculo

periculo non careret, pure, ſcilicet, in caveam abdominis effuſo.

DE USU CONTRA CÆPHALÆAM.

Pilulas tabaci Neander praeſcribere ſolebat, contra caephalaeam, quae hac in affectione magni ab illo habebantur.

Sed apud Lapones in diverſa forma nunc dierum adhibetur, qui errhina a tabaco praeparata non parvi laudant, quando ſaeviunt capitis dolores. Folia in pulverem teruntur, ac in nares recipiuntur: Inde fit muci excretio aucta, qua pro tempore ſopitur dolor †, alii folia tabaci partibus capitis, ubi dolor maxime urget, imponunt.

Illuſtris Gregorius, pater, dicit, multos ſibi notos gravi caephalaea laborantes, ex pulvere nicotianae, aliiſque errhinis, levamen ſibi ipſis conciliare ſedulo tentaſſe; at vix cum ullo ſucceſſu.

Si quis autem diu pulverem recipere aſſuefactus ſit, ac incaute ejus uſum intermiſerit, ex quo morbum induci ſuſpicetur, ſeſe iterum ad eum conferre proculdubio debet; ſin minus, abſtineat.

DE EJUS USU AD NUPER SUBMERSOS RESUSCITANDOS.

Angli primi, ut docemur, tabaci fumum, ob alvi obſtructionem, ano immittere tentaverunt. Aliae gentes poſtea eos imitatae ſunt.

Multum

† Vid. Diſſ. de Morb. Lapod. Lors. Martin auct.

Multum tandem laudatus eſt ad nuper ſubmerſos reſuſcitandos; et ejus ſucceſſus varia exempla relata fuere †. Dr Mead item eum extollit contra oppreſſionem ex vapore mephitico, aut aura lethifera cujuſcunque generis. Verba ſunt, 'The firſt ſtep ſhould be to blow up the 'ſmoak of tobacco into the inteſtines ‡.' Cullenus quoque, qui de ſubmerſis tam pulchre ſcripſit, Mead, de Haen, &c. veſtigia arcte premens, uſum ejus pariter ſuadet. Audi ejus ratiocinia: 'For the action of the 'inteſtines, the moſt proper means is the application of 'their ordinary ſtimulus of dilatation; and this is moſt 'effectually applied by forcing a quantity of air into 'them by the fundiment. Even the throwing in cold 'air has been found uſeful; but it will certainly be bet'ter if heated air can be employed; and further, if that 'air can be impregnated with ſomething, which by its 'acrimony alſo may be powerful in ſtimulating the in'teſtines.

'From all theſe conſiderations, the ſmoak of burning 'tobacco has been moſt commonly applied, and has, up'on many occaſions, proved very effectual §.'

Attamen, re ulterius perpenſa, vix profuturus videtur: Imo, ut Profeſſor Monro opinatur, potius nocebit, propter nimiam ejus irritationem.

Contra uſum ejus gravis etiam ſe offert objectio, nempe, aërem eſſe medium nimis rarum, ut ſat caloris in inteſtina per eum immitti queat.

Praeterea,

† Vid. Gaub. adverſ. p. 45.
‡ Vid. Mead on poiſons.
§ Vid. Cullen's Letter to Lord Cathcart.

Praeterea, innumera exempla extiterunt, ubi fumus tabaci, in inteſtina immiſſus, nil omnino profuit; nec deſunt meliora et validiora remedia ad idem conſilium accommodata, ſive calorem, ſive acrem ſtimulum inteſtinis, admovere cupiamus, veluti clyſmata vini calidi, et ſimilia.

DE USU CONTRA VERMES INTRA INTESTINA.

Ad vermes ex inteſtinis expellendos atque necandos, diverſis formulis celebratur etiam nicotiana. Olim ſyrupus ex eo confectus fuit. Exhibita quoque fuit haec planta in infuſionis et ſucci puri forma †. Nonnulli cineres etiam hoc conſilio laudaverunt ‡; dum alii affirmant folia ejus, ventriculi externe regioni applicata, multum prodeſſe aegro verminoſo.

Porro, non deſunt qui clyſmata ex fumo per anum immiſerint ad aſcarides necandas §. Infantibus vero et delicatulis, nimis audax eſſet medicus, qui medicamine adeo acri uteretur, quum tutiora, neque minus efficacia, extent.

Ab experientia vero concludere non licet, nicotianam vermes necare poſſe, intra inteſtina ulla vi ſingulari, praeſertim, ſi per analogiam tum a vermibus, tum ab animalculis extra corpus, raciocinari detur.

Ab inventis enim D. Alexandri conſtat, animalcula nullatenus a tabaco necari. Nam pulverem, *rappee* vulgo dictum,

† Vis Sir Hans Sloan's Hiſt. of Jamaica, &c.

‡ Vid. Duncan's Praelect.

§ Vid. pract. and Theor. of Phyſ. 2. Ed. Dublin. Auct. M'Bride.

dictum, ille liquido quodam, ubi natabant animalcula, miſcuit; ſed non necabantur, quanquam liquor ſepoſitus per totum hebdomadem, imo propemodum ad liquoris evaporationem, reſervatus fuit. Poſtea, nicotianam cepit, eamque conſcidit, phialae vitreae indidit, et aquam in eam affudit; nec adhuc illa extincta fuerunt *.

Quod ad quaedam vermium genera, qui a ſinubus frontis oſſis expulſi ſunt, in pyxide inter tabacum ſatis diu eos vivere, expertum eſt †.

Et nuper et olim opinio fuit, eam lethalem eſſe cimicibus, atque gliribus, &c. ſed, ſi fides experimentis hiſce Alexandrinis detur, neque id credere licebit.

Quod ad vermes inteſtinorum, vix mihi operari aliter videtur nicotiana, quam ſua draſtica vi.

DE USU EJUS CONTRA VERMES INTRA SINUS FRONTALES.

Accidit, quanquam raro, vermes intra ſinus frontales, quorum ova fortaſſe cum aëre inſpirata fuere, nonnunquam hoſpitari ‡. Hoc ſuſpecto, nihil melius reperietur quam fumus nicotianae in nares injectus. Sed, quum periculoſum ſit, ob vim narcoticam eam injicere, alio ullo morbo caput afficiente, ſive cephalaea pertinaci, ſive etiam vagantibus capitis doloribus, qui cephalalgia nuncupati

* Vid. Alexander's Exper.

† Vid. Med. Eſſ. vol. 6. Art. 78.

‡ Vid. Hill's Caſes. Edin. Med. Eſſ. vol. 6. Art. 78. Hiſt. l'Acad. des Scien. 1733. and 1708.

pati ſunt †, ſymptomata hujuſce affectionis accurate perpendere debet medicus, et, quantum poteſt, certus fiat, vermes ibi exiſtere.

DE USU CONTRA EPILEPSIAM.

Succus hujus plantae ad ℥ij olim ſumebatur, interpolatis vicibus; et, teſtante Neandro, plures epilepſiae hoc medicamento ſanatae fuerunt. Forte nonnunquam accidit, epilepſiam ſanari poſſe a purgantibus, praeſertim in pueris, ubi ab irritatione inteſtinorum aliqua oriatur morbus. Vim purgantem certe habet haec planta; ſi vero noſtrum eſſet de epilepſia ulterius diſſerere, facile oſtendere et probare poſſemus, malum remedium huic propoſito ſe praebere nicotianam. Sed diſſertationem hoc de morbo inſtruere, et varias ejus cauſas recenſere, non impraeſentiarum in animo eſt, niſi quatenus ſolummodo ad tabacum refert.

Dicitur, plantam utilem quoque eſſe ad paroxyſmum epilepticum ſuffocandum; quo fine non deſunt qui, hoc inſtante, moneant ut fruſtulum ejuſdem inter dentes teneatur et maſticetur. In hoc vero laudes tabacum vix meretur, quum per experientiam docti ſimus, quamlibet ſubſtantiam inter dentium ſeries poſitam paroxyſmo nonnunquam obviam ire poſſe.

DE

† Vid. Sagari Noſol. 152. 153.

‡ Vid. Cullen. Mat. Med.

DE USU IN MENSIBUS SUPPRESSIS.

Affectionibus uterinis itidem commendata fuit nicotiana; atque etiam efficax habetur remedium ab illuſtri Culleno ipſo, qui, ut fumus ejus in uterum, catameniis ſuppreſſis, injiciatur, monet, afferens, quod ſatis potenter agere valeat per vim ſuam ſtimulantem †. Aliis fruſtra tentatis, ultra dubium, tabaci fumum experiri omnino expedit. Mihi autem remedium praeſtantius eſſe videtur in retentione, quam in ſuppreſſione hujuſce fluxus; quoniam, ſecundum Cullenum ‡, ſuis cauſis proximis penitus inter ſe differunt, ideoque diverſa remedia poſcunt: Illa, nimirum, ab uterinorum vaſorum laxitate et debilitate, hac vero a regiditate eorum extremitatum ſola pendente. Sed ad hoc propoſitum alia ſtimulantia tutiora ſunt, ſicut electricitas, &c.

DE USU EJUS CONTRA HERNIAS INCARCERATAS.

Dudum in diro hoc malo tentatus eſt fumus hujus plantae. Chirurgus peritiſſimus Heiſter, ex multorum tentaminum ſucceſſu, ad aſtra remedium extollit; pro certo affirmans, ſe, fumo rite adhibito, ſemper ſuccedere. Nec parvus eſt herniorum numerus, teſtante Gaubio, quibus, ſi forte egreſſi inteſtini conſtrictio, quam incarcerationem vocant, contigerit, fumus hicce ano immiſſus ſuccurrat: Addit

† Vid. Cull. Mat. Med.

‡ Vid. Cull. Firſt Lines.

Addit vir autem vocabulum *nonnunquam*, quod ſatis oſtendit, eundem omnibus aegris non profuiſſe *.

Deaſe quoque pariter hortatur, clyſmata acria, praeſertim ex nicotianae fumo parata, in hoc malo immitti †; atque opinionem ejus multa experientia ſuffulcit.

Pott item, ex cujus ſcriptis omnes rem medicam ambientes multa utilia quotidie hauriunt, laudes maximas eidem dat; variaque exempla tradidit, ubi votis ejus omnino reſpondebat ‡.

Notum vero eſt, calorem aërem in ſacco herniae contentum multo magis expandere, et ideo totius herniae magnitudinem augere, quam partes firmiores, annulum praeſertim duriſſimum, per quem delapſa eſſent inteſtina, laxare; hinc forte impedimentum potius quam auxilium in reducenda hernia a nicotianae fumo expectandum eſt.

Si bonum ullum nonnunquam inde repertum fuerit, ex animi deliquio ſolo, ab ejus effectibus violentis inducto, fit, quo totum corpus relaxatur, et inteſtina ideo facilius reducuntur. Certe tantam violentiam male fert corpus; et, ſi ſucceſſus non opus coronet, aegro forte haud parum nocebit. Neque ſagaciſſimo Monro haec latuerunt. Concedit autem, omnibus aliis fruſtra adhibitis, ac omni ſalutis ſpe ſublata, priuſquam operationem chirurgus inſtituat, immitti debere; quia dubium quam nullum remedium tentare praeſtat.

Methodus prorſus alia aliis peritis nuper placuit; inter quos numeratur Wilmer, qui fumum, in hoc morbo ſaepiſſime incaſſum exhibitum omnino damnat, quoniam

* Vid. Gaub. Adverſ. p. 47.

† Vid. Deaſe on wounds of the head.

‡ Vid. Chirurg. Obſ. Lond. 1775. caſes, 9. 10. 11. 13.

niam ſucceſſus ne ſemel quidem, ex multis periculis, uſum ejus ſequebatur. Igitur ſumi loco, aliorumque omnium calidorum, ad frigidiſſima ſeſe recipiebat, et cum eventu ſatis proſpero; et, inter alia, lotiones externas ſacchari ſaturni, ſalis ammoniaci crudi, cum aceto miſti, &c. neque ſpe vana, adhibuit †.

Cum aliae aliis ita adverſentur obſervationes, difficillimum erit inter eas rite dijudicare. Hoc tantum dicere licet, ut non temere uſus hujuſce plantae ſuſcipiendus ſit, propter acritudinem ejus, etiam in herniis incarceratis.

DE USU CONTRA ASTHMA SPASMODICUM.

Tanta eſt neceſſitas reſpirationis, ut, ea ſublata, ne quidem per breviſſimum ſpatium vivere poſſimus. Omnis reſpirandi difficultas *aſthma* vulgo appellatur: Et auctores plerique morbum dividunt in orthopnoeam, quae gravior eſt affectio; et dyſpnoeam, quae levior; ambae quarum ex cauſis variis, imo frequenter maxime diverſis, naſcuntur. De his tamen non ſermo nunc eſt. Diſcrimen hoc tantum notavi, ne remedia alii ſolummodo accommodata aliquis in alia ſpecie pariter efficacia eſſe putet. Hic vero de aſthmate revera ſpaſmodico agitur. Hoc ex ſpaſmo aut vaſis bronchiorum extremis, aut glottide, aut fortaſſe utriſque ſimul inducto, originem ſuam trahit: Aut, ut nonnullis placet, ex conſtrictione ſpaſmodica ramulorum arteriae pulmonaris, quae reditum ſanguinis ad cor multum obſtat. Quaecunque ideo eum ſolvere valeant,

† Vid Caſes and remarks in ſurgery, by Wilmer, 1779.

valeant, morbum aut penitus tollent, aut ſaltem levabunt.

A me longe ſit leviter aeſtimare quicquid ullam prae ſe ferat ſpeciem hocce malum grave, et, ut mihi videtur, plerumque omnino inſanabile, opitulandi.

Inter multa contra hunc morbum tentata, nicotianae fumus ore quotidie et ſedulo hauſtus non ſine ſua laude memoratur.

Magnenus olim, de tabaco tractans, haec verba habet: 'Aſthmaticis confert ſuccus, ſyrupus, conſerva, tubuli 'fumus, vapor, folia, et vinum tabacinum .... Poterit 'ergo quotidie mane aeger aliquod ſyrupi deglutire, vel, ſi 'ejus ſtomachus non ferat, ut contingit bilioſis, ore detineat conſervam, vel folia maſticet †.' Item Dr Pitcairn praeſcribere ſolet aſthmaticis infuſionem hujus in cereviſia tenui, per noctis ſpatium, quae ſemper violenter operari obſervata fuit ‡.

Hodierni ad eundem finem nicotianae uſum quoque hortantur et laudant. Exemplum hujus nuper habui mihi relatum a generoſo quodam ad eundum ſcopum, nempe, de ſeipſo, qui, currente hyeme, dyſpnoea, tuſſi, et raucedine laboravit, et magnopere inde excrutiatus; neque ob tuſſim et dyſpnoeam bene dormire potuit, ni hora decumbendi tabaci fumi fiſtulam unam aut alteram inhauriat: Hoc vero facto, ſatis bene dormiebat. Dignum obſervatu tamen eſt, illum ejuſdem fumi omnino amatorem et nunc et antehac fuiſſe.

Infuſionem

† Vid. p. 241.

‡ Vid. Alſton's Mat. Med. v. 2 p. 192.

Infuſionem ejuſdem emeticum utile fore, dicit Dr M'Bride †, ac pariter eum maſticari commendat, quaſi remedium potens, et ab experientia comprobatum, in aſthmaticis paroxyſmis obviam eundo.

Similem doctrinam docet Dr Duncan auditoribus ſuis, quam experientia ſua quoque ſuffulcit, quum affirmat, ſe nonnullos morbo hocce excrutiatos vidiſſe, quibus ejuſdem fumi uſu commodum non parvum obtinebatur. Namque ilico fere poſt ejus uſum ſolvebatur paroxyſmus.

Auctoritas certe viri tam egregii, et cui quoque haud parum debeo, quoniam ex ejus praelectionibus veram hauſi doctrinam, et mihi ſtudiis incumbenti amiciſſimus fuit, non leviter a me habenda eſt. Sed, re mature perpenſa, quantum ad fumum hujus herbae attinet, herbarum aromaticarum fumo, ut mihi videtur, vix anteferendus eſt. Imo, nonnunquam aliae preferri debent herbae, ſi aegri a tabaco abhorreant; nec deſunt tales; et ad hoc ſedulo proſpicere debet medicus.

C A S U S.

Nuper ad foeminam quandam accerſitus fui, quae aſthmate revera ſpaſmodico, per multos annos, laboraverat. Mihi omnia interroganti de remediis antea ab illa ſumptis, reſpondit, ſe conſilium a medico ſatis perito recepiſſe, nicotianae, nempe, fumum haurire, cui diu obtemperare tentavit; ſine vero ullo commodo: Fumo nauſeam permagnam

† Vid. Theor. and Pract. Ed. 2. Dublin.

magnam et anxietatem illi ſemper creante. Uſu ejus demum omnino omiſſo, ad ſeminum aniſi uſum ſeſe contulit, quo, ſumo adhibito, aliquod levaminis experta eſt, neque ullam aegritudinem inde patiebatur mulier. Concludere illinc, ni multum fallor, licet, nicotianam herbis aromaticis nullo modo praeſtare. Ergo, me judice, herba Britannica dicta, aut ſimilis herbarum compoſitio ſiccarum, ſatis intenſioni huic reſpondeat †. Imo non raro his cedere debet; nam ab experientia compertum habetur, iis, quibus ſyſtematis nervoſi ſenſilitas valde eſt exquiſita, non ſolum nicotianae fumum paroxyſmo praebere originem, verum quoque omnes ingratos foetidoſque odores; imo interdum odores ſatis ſuaveolentes, idonea occaſione data, anhelationis cauſam eſſe; atque, quamvis clariſſ. Duncano ſingulus accidebat caſus, ubi tantum levamen inferebat fumus, ut haec in commendationem tabaci habet verba: ‘ I have known a gentleman who prevents ‘ a fit (aſthmatis nempe) by means of a pipe, which he ‘ makes his travelling companion ‡;’ tamen talia rariora ſunt exempla.

Si vero tabaci fumum aſſuetus aeger haurire antea fuerit, et inde levamen expertus ſit, eum relinquere nullatenus debet ||.

Quando

† Si tuſſilaginis part. 3. euphraſiae et ſerpilli, p. 1. betoniae, p. 1. et marjoranae p. dimid. accipias, et eas ſiccari cures, fumus ſatis gratus a tali herbarum compoſitione aſthmaticis omnibus hauriatur.

‡ Prael. Dunc. de aſthm. ſpaſm.

|| Illuſtriſſ. Black, rei chymicae Profeſſor mihi nuper quoque dixit, ſe noviſſe nonnullos fumo hujus herbae multum levatos fuiſſe. Nequaquam equidem de facto hocce dubito; ſed eadem reſponſio illi forte ſufficiat, nimirum, talia rariora eſſe exempla.

Quandoquidem haec planta tam acris eſt, admodum mirum ſit, plures ab ejus uſu non abhorrere. Nemini ſane primo grata eſt, nec, niſi poſt multa tentamina tolerabilis. Sunt quidem, qui, ob ſuam naturalem averſionem, hocce pharmaco nunquam uti queant.

Cum vero ab experientia Duncani, et ab caſu ſuperiore ſolitario, a me nunc tradito, patet, fumum in ore detentum nonnunquam morbum hunc ſpaſmodicum levare; talibus igitur aegrotantibus eum tentare medico ſuadere licet; ſed eodem tempore, non omnibus fumum tabaci praeſcribere debet, quum ex praedictis nullatenus ſequitur, nicotianae fumum ſolum palmam aliarum herbarum fumo praeripere poſſe.

DE USU EJUS CONTRA ODONTALGIAM.

Multi nicotianae fumum pro remedio inſpirunt contra odontalgiam. Et exhibent hoc antidotum ſuis aut amicorum periculis, ut dicunt, optime notum. ‘ Admittit ‘ credulitas ; ſanat fiducia ; et decepti ſuam tabaco ſanitatem imputarunt ; quanquam vi naturae ſola e morbo ‘ eluctati ſunt †.’

Quum narcotica vi herba gaudeat, dolores dentis nonnihil lenire oportet, irritatione paululum ſopita ; fruſtra vero inde ſanationem ſperabunt.

Si quis tamen naturam odontalgiae pauliſper perſcrutare velit, manifeſto patebit, tabaci fumum nullo modo

E morbum

† Vid. Miſocapn.

morbum mederi poſſe. Haud raro enim ex dente corrupto oritur dolor, ubi irritatio nervo maxillari, dentibus gingiviſque inſervienti, communicatur, ex quo partes late circum inflammantur.

Nunc uſus ejus hoc in morbo ortus eſſe videtur, quia, dum ſaeviat odontalgia, major ſalivae copia excerni obſervatur; igitur, quaecunque ſputationem augeant, male prodeſſe credebantur; et inde multi copiam ſalivae nimiam minui putabant, quam eſſe morbi cauſam ſtolide tenebant. Attamen difficillimum, per copioſiſſimam ſputationem, eum a diverſo omnino fonte revera ſcatentem delere reperietur. Sed proſequi ulterius odontalgiam nunc non noſtrum eſt; et probare ſat eſt, nicotianae fumum inutile eſſe remedium.

Denique, fumus ejus quotidie inſpiratus, dentes, tametſi ſanos, laedere debet, quia per aeſtum inter fumigandum partes volatiles ac ſtimulantes evolvuntur, elevantur, quae dentes penetrarent atque corrumperent. Experientia hoc ultra dubium poſuit. Quiſquis enim fumum diu haurire aſſuetus dentes nigros et putridos habet. Verbo, quum dentes laedit fumus, odontalgiam inferre poteſt, ideoque potius auget, quam tollit morbum.

DE USU CONTRA OCULORUM AFFECTIONES.

Haud mirum nicotianam, contra omnes fere morbos commendatam, in oculorum affectionibus quoque laudari. Multi hodie, ob cauſam hanc ſolam, uſum ejus primo ſuſceperunt. Nec ſolummodo contra inflammationes

tiones his organis inductis, ſed contra cicatrices et caecitatem pariter increbruit.

Bontius, qui olim artem Apollinarem cum honore in India Orientali diu feliciter exercuit, pulverem Nicotianae laudat, et navigantes ad Amboinam, inſulaſque Moluccas, ac freta vicina, eum in nares recipere ſedulo monet, ſi caecitate correpti ſint. Nam haud raro fit, has caecitate, et oculorum vitiis aliis, ut ille affirmat, gravari. Quod malum oriri putat ab oriza, quam edunt incolae nimis calida. Noſque certiores facit, ſeipſum frequenter morbum ſublevaſſe, errhinorum ope, ex tabaci pulvere praeparatorum †.

Porro, contra oculorum inflammationes ſive a morbo idiopathico, ſive ſymptomatico, ſine diſcrimine, hodie uſurpatur, a vulgo ſaltem, nicotiana. Et a medicis etiam peritis haud raro commendatur.

Verum quidem eſt, quod levamen, quamvis fugax, paucis his morbis primo inferat; ſed prava conſuetudo poſtea nullo pacto rumpenda inde oritur.

DE USU CONTRA AURIUM VITIA.

Nonnulli etiam pulveres ſternutatorios contra aurium vitia commendant, quando, nempe, multa ſeroſitas in capite collecta, circum aures procumbit, et, membranam tenuiſſimam nerveam, aurium labyrinthos obducentem, nimis humectat et relaxat ‡.

Hi aſſerunt, quod, in tali caſu, colluvies haec ibi hae-

rens,

† Vid. Bont. Diſ. of E. Ind.

‡ Vid. Hoffman.

rens, ab errhinis, vel ſternutatoriis, per ductus Euſtachianos, ex auribus ad palatum abeuntes, commode evacuetur. Hoc verum ſit; ſed optime notum eſt, per uſum quotidianum talium medicamentorum, ſternutationem prorſus ceſſare, neque ulterius his errhinis, praecipue ſi a nicotiana confecta ſint, excitari poſſe. Igitur, quamvis primo levamen inferant ſternutatoria a tabaco confecta, poſt multum tamen uſum, commodum, nullo modo, ut quondam, aegro dabunt.

Verbo, ille, me judice, qui ad vitia aurium amovenda, pulverem nicotianae quotidie in naſum inſpiraret, longe errat, quia uſus ejus perpetuus effectus hos ſternutatorios prorſus deſtruit. Imo, ſecundum ſagaciſſimum Hoffmanum, perverſus talis modi abuſus, dum, ſingulis fere momentis, in nares pulvis attrahatur, non parum damni et nocumenti afferat hominibus, praeſertim ſi tales naturae ſiccioris ſint.

Multae exiſtunt aliae corporis affectiones ubi plantae hujus virtutes olim fere ad aſtra ferebantur, podagra, nempe, et dyſenteria, partus difficilis, et plurimi alii praeterea morbi.

In morbis vero ſanandis, ex jam dictis, luculenter patebit, illam vix tantas meruiſſe laudes. Sed, quoniam utilis nonnunquam reperta nicotiana fuit, contra hernias et duritiem alvi pertinacem, in ileo, atque colico ſpaſmodico, contraque vermes in ſinu frontali hoſpitantes, locus in pharmacopoeis proculdubio habere debet planta; eo magis, quod pro certo compertum eſt, qualitates ejus manifeſtas ſatis eſſe fortes, et maximae vires medicae a talibus remediis jure ſemper expectantur, quae corpus vehementer afficiunt.

Verbo,

Verbo, cum prudentia adhibita, in morbis quibuſdam proderit, in pleriſque autem aliis, quibus olim laudes illi falſe accumulabantur, nociva, aut, ad minimum, inutilis deprehendetur.

Haec de ejus uſu ad morbos medendos ſufficiant; et nunc ad alteram partem hujus diſſertationis progrediendum, ad hoſce morbos nempe oſtendendos, qui uſu plantae domeſtico, vel primo inducuntur, vel in pejus inde vertuntur.

PARS

PARS ALTERA.

MORBIS his, quamvis calamo, fateor, nimis feſtinante, percurſis, quibus in ſanandis hodie a medicis plurimis, aeque ac vulgo ignobili, nicotiana celebratur, alteram diſſertationis partem nunc aggrediamur, nempe, ad hos morbos, ab ejus uſu intempeſtivo aut inductos, aut graviores factos, referendos.

Non vero ſine maxima haeſitatione incipimus, quum herbam incuſaturi ſimus, pro cujus utilitate nobiles et ignobiles, docti et indocti, pariter contendunt, eaque aſſidue utuntur.

Dr Hope, eximius rei botanicae apud Edinenſem Profeſſor, et cui liceat mihi gratias ex animo, ob multa et praeclara beneficia in me, diverſis temporibus, collata, nunc agere, exoticas plantas ſuis auditoribus demonſtrans, inter alia memorat, quantas barbaris gentibus laudes debemus, ex quibus plures atque perutiles plantas, quae antea nobis ignotae latuere, recepimus; quas inter, addit vir illuſtris, ſtant rheum, nicotiana, et plurimae aliae.

Aſſertio quidem generalis veriſſima eſt; nihilominus, quantum ad nicotianam ſpectat, neſcio quibus argumentis utilitatem tantam hujus plantae vir eximius probare poterit, ſi ad corporis ſanitatem reſpiciat.

Quod multis, quaſi mercimonium utilis fuit, facile concedo; rem familiarem plurimis largam praebuit: Nec ad aerarium rei publicae, ſalutis fortaſſe detrimento, minus lucrifecit. Non de mercimonio vero, ſed de utilitate ad bonam valitudinem, ut medicum decet, ſolummodo tractare volo.

Certiſſimum

Certiſſimum eſt, quod multis lethalis fuit †, neque ſine cauſa, quaſi fons morborum diverſorum incuſatur, utentibus luxuria vilis, non utentibus pharmacon ingratiſſimum.

Triplici modo pro luxuria homines nicotiana utuntur, fumo, ſcilicet, pulvere, et foliis ad manducandum, ſinguli quorum affectatores plurimos nacti ſunt, et vix minus alimento ipſo multis aeſtimatur, neque minori aviditate appetitur.

Priuſquam morbos inde orituros oſtendere incipimus, partes breviter deſcribere oportebit, ad quas vel primo admovetur, vel brevi penetrat.

DE SINUBUS IN NARES PATENTIBUS.

Hi ſunt, 1. duo frontales ſinus; 2. duo ſphaenoidales; 3. cellulae, alias ſinus ethmoidales dictae; et, 4. ſinus maxillaris.

1. Frontales curſum tortuoſum tenent, ex nare utroque frontem verſus, magis magiſque patentes. In multis coeunt; in aliis vero ſeorſum ſemper manent. Creſcunt, ut creſcit aetas, ad extremam uſque vitae horam †.

In infantibus enim ita parvi ſunt, ut revera exiſtere affirmare vix poſſis. Deſcendunt quoque in cellulam ethmoideam aliquam, cumque ea in nares aperiunt, et oſſe ſolido exculpuntur.

2. Sphaenoidales ſinus rotundiores, et in utraque diametro non exigui; praeterea, ante ſellam turcicam, et quoque

† Monro Praelect.

quoque ſub ea, imo et poſt eam, late in oſſe multiformi excavati, inque ſupremum narium meatum, antrorſum patuli ſunt †.

3. Cellulae, alias dictae ſinus ethmoidales, tres, quatuor, utrinque, aut plures, tenerrimae, et ex oſſe quoque effoſſae ſunt. Quarum anteriores in medium, poſteriores in ſupremum lateralem narium canalem aperiuntur.

4. Denique, ſinus maxillaris vaſtus, et ante natum jam inceptus in oſſe maxillae peculiariter dicto excavatus eſt, et tenera lamina oſſea undique clauſus, ad medium meatum patet.

Omnes hi ſinus receſſuſque tremores aëris, quales ſonum faciunt, et accipiunt, et reddunt, et augent, et modulantur quodammodo. Inde luculenter patebit, quare neceſſe ſit, homines nicotianae pulverem large et avide, ex longa conſuetudine, in nares attrahentes, vocis ſuavitatem perdere, et verba rauca et gutturalia emittere.

Nares enim nunc quaſi infarctae pulvere obſtruuntur, nec per eas facile inhalatur aut exhalatur aër, cujus multa extant quotidie ſub oculis exempla.

Si quis nunc me rogare vellet, qui fit, pulverem huncce in nares primo receptum fuiſſe? reſpondeo, Plantam in medicina ſolummodo uſurpatam, longeque notam unguentis aliiſque formulis priuſquam naribus adhibitam fuiſſe ‡. Cum nautae et milites autem tandem, quibus initio frequentior iſtius herbae fuit uſus, experimento didiciſſent, eam ſibi eſſe pharmacon, et irritatione caput exonerare,

cito

† Vid. Haller. Elem. Ph.

‡ Vid. Magnen.

cito uſus in nimiam et pravam conſuetudinem degeneravit.

Porro, longe antequam in nares domeſtice hauriebatur, Indi, Peruviani, ſimileſque gentes barbarae, in ignibus ſuis ſacris, hoſtiae loco, utebantur. Hoc modo quoque fata dicebant. Praeterea, ſi navigantes tempeſtate in periculum perducti eſſent, ad tabaci pulverem, tanquam ad ſacram anchoram, confugiebant: Eodemque ritu, quum periculis quibuſdam evaſiſſent, mimico geſtu, diſſonaque voce, veluti gratias agentes diis, pulverem in aërem projiciebant †. 'Uſus hujus pulveris,' dicit Hoffmannus, 'primum ad Italos venit, apud quos frequentiſſimus eſt; 'poſtea ad Gallos, et etiam ad ipſos Germanos, ſeſe ex'tendit, ita ut tabacomania jam multi laborent; et ipſa 'conſuetudo talem pulverem fecerit pene cum aëre ne'ceſſarium; pleriſque inutilis, et ſuperfluus, imo noxius 'eſt.'

Quod ad narium infarctionem nunc attinet; mihi eſſe videtur, non ſolummodo nares, ſed quoque ſinus hos nuper deſcriptos, eo repleri; nam, quamvis tortilis prorſus ſit via ad ſinus, quamvis item ſaepius ac diligenter nicotianae conſpurcatores naſum emungere curent, tamen, quum pulvis tam levis tamque ſubtilis ſit, et praeterea, inſpiratione ſtrenuiſſima, qua eum ſoliti attrahere ſunt, inhaletur, neceſſe ſit, ut qua detur porta ruat.

In antris maxillaribus proculdubio impactus repertus fuit, nec rationes ſatis validae mihi patent, quare in frontales pariter, alioſque ſinus, penetret.

Puta nunc, ſi velis, nulla alia mala, praeter vocis ſuavitatem amiſſam exinde oriri, quam, ut omnibus innoteſcit,

 pulvis,

† Vid. Magnen.

pulvis, poſt longum uſum, creat; dehortari tamen id ſolum debet, aut, ad minimum, homines impellere ut parcius ſibimetipſis indulgerent.

Porro, gravem et hircoſum odorem illo utentes plerumque emittunt, olfactui aliorum omnino ingratum.

Denique, nimio et intempeſtivo ejus uſu, pulchritudinem minuit, deſtruit; cutis colorem mutat, naſum totum externe ſubfuſcum reddit, et interne, circumque narium alam, turpe quidem aſtantibus ſpectaculum. Unde Virgines Gallicae nobiles ab ejus uſu abhorrent, nec niſi nupti eam uſurpant: Praeterea, acritudo ejus ſuperius labium ſaepiſſime decorticat, luteoque colore totam fere faciem deturpat.

Malum quoque non levius, ſub quod laborant tales, ſupereſt ut recenſeamus: Verbis, nimirum, articulandis difficultatem magnam ſuſtinent.

Antea demonſtrare conati ſumus, quo liberius in ſinus irruat aër, eo clariorem emitti vocem. Quicquid eos obſtruit, literas naſales *m. n.* et *ng.* efferri nullatenus ſinit; et exinde quaſi rauca evadit vox, aut tetra, qualis per nares vulgo tranſire dicatur.

Nunc, ſi ad quantitatem a multis quotidie ſumptam reſpiceres, primo patebit intuitu, vocem multum corrumpi oportere. Refert enim Magnenus de quodam illi ipſi optime noto, cui tanta voluptas uſus hujus pulveris fuit, ut unica die uncias quatuor naſo ſuo perdiderit †. Hoffman quoque de alio refert homine, qui quotidie uncias tres ejuſdem in nares attraxit.

Mihi

† Vid. Magnen. p. 144.

Mihi hodie noti ſunt pauci, quibus duae indies unciae vix ſufficiunt. Haud raro quidem obſervare datum eſt, unam eodem ſpatio conſumi. Tanta certe quantitas non obſtruere liberum aëris in nares tranſitum non poteſt; inde verba naſalia proculdubio emittentur.

Praeterea, non ſolum hoc modo vocem corrumpit nicotianae uſus, ſed, laeſa interdum ſit uvula, aut palatum, aut gula ipſa, et vocem et alias horum organorum actiones, veluti devorandi facultatem, multum impedit: Cujuſmodi triſte et lethale a tumore gulae exemplum nuper mihi relatum fuit.

DE DYSPEPSIA EJUS USU ORTA.

Ex plantae hiſtoria patet, eam narcoticam eſſe, quod item a quotidianis tentaminibus firmatur. Hinc, quum indies large intra nares recipiatur, ut in ventriculum illabatur neceſſe ſit. Tonum igitur minuit, et functiones hujus organi admodum impedit. Etenim omnia narcotica univerſum corpus hebetant, nervorumque fibrillas ventriculi multiplices, et tenerrimas, ob commercium id intimum, quo inter ſe diverſae corporis partes fruuntur, afficiunt, et juſto ſuo ſenſu privant. Saepiſſime quidem evomitus fuit pulvis, nec parca quantitate, et eundem dyſpepſiam ſaepe creare plurima exempla demonſtrarunt, varia quorum Cullenus ipſe quotannis ſuis auditoribus, inter praelegendum, referre ſolet †.

Nico-

† Cullen. praelect. 1777.

Nicotianam delere famem veteres, hac de planta tractantes, nempe, Neandrum, Magnenum, alioſque, ſeculis ferc binis abhinc, non latuit: Qui inter alias virtutes enumeratas huic propoſito etiam eam laudaverunt. At naturam hujus rei verum male intellexerunt; et ubi eos damnare prorſus oportebat, ibi admiratione ſtollida et ſimplici ſtupuerunt.

Monardes nos docet, Indos ipſos eam uſurpare ad ſitim famemque ſedandam, imo, ut putabantur, arcendam ad dies aliquot ne cibo potuve egerent, quoties peregre illis eſt proficiſcendum per avia et loca inhoſpita deſertaque, ubi cibus potuſve vix aut ne vix quidem comparari poſſet.

Expeditiones quoque trium vel forte plurium dierum eorum milites ſuſcipere dicuntur, et bene ſuſtinuiſſe, ſola nicotiana freti, qua variis utebantur modis.

Porro, obſidione Valentiae anno 1636, miles fuerat, qui inediam ſuſtinebat ſeptem dierum, ita affirmatur, globulis ejuſdem devoratis, vires belli laboribus aptas conſervans.

Indi vero dicuntur multo longius famem ſitimque ea arcere ob id quod planta his regionibus fortior eſt. Sequenti modo praeparant; partes nempe aequales ejus et cochlearum quarundarum teſtas accipiunt, terunt, ſimulque commiſcent; ſiccant, in pilulas formant, et in umbra demum pro uſu reponunt; iter per deſerta locaque cibo carentia facturi, aliquot ex his aſſumunt, inter dentes reponunt, ſuccumque aſſidue ex una alterave harum ſugunt. Idem poſt intervalla quaedam repetunt per plures dies, omni quo tempore, nec fame, nec ſite, imo, neque laſſitudine, ut fertur, per vias difficillimas iter facientes tentantur †.

Hiſto-

† Vid. Monard. Lopez de Gom. Oviedum, Benzoin. Delechamp. alioſque.

Hiſtoriam ſimilem milites fide digni Magneno olim retulerunt, nempe, ſeſcuncia nicotianae unica, biduum, ſine cibo, aut potu, imo. ſine horum deſiderio, ſe tranſegiſſe.

Facile aſſentiri poſſum opinioni, quae docet, hanc herbam famem minuere, quum vi narcoticae polleat; ſed parum veriſimile videtur aut nutrire poſſe nicotianam, aut vires diu ſuſtinere.

Homines vivere dies duos aut plures fortaſſe ſine cibo queant; nullo tamen modo vigent; contra, vires citiſſime deficiunt, collabuntur.

Quum vero vires concoctionis herba haec minuit, ſimul cum nervorum vi, pari ratione itaque ſecretiones parcius fluere cogit; unde proculdubio ſerius cibi appetitus redibit.

Praeterea, ad hance rem ulterius explicandum, calor ipſe regionibus calidis, ſicut Indicis, (neminem enim hoc latet), ad appetitum ſedandum plurimum confert.

Denique, Indi, et milites in genere, inediae et laborum patientes ſunt. His rite igitur perpenſis, rei hujus ratio clare patebit; neque ad eam explicandam, ad mirabiles plantae hujuſce dotes, in viribus, dum labores ſuſtinentur, reficiendis, confugere licebit. Imo, Nicotius ipſe fatetur, eam nullatenus nutrire, quamvis eodem tempore affirmat, (forſitan autem male), quinque ex ejus ſociis, qui fumum non haurire potuerunt, laboribus periiſſe ‡. Vix tamen in hanc diſquiſitionem ut ineamus res mereri videatur; at, cum non pauci ſunt, qui pro uſu ejus domeſtico argumentis hujuſmodi ſtrenue contendant, eam his paucis obiter tetigiſſe aequum a nobis ducebatur.

DE

‡ Vid. Sir Hans Sloane's hiſt.

DE MUCI SECRETIONE.

Quandoquidem a multis laudatur nicotiana ad augendam e naribus ſecretionem, nec infrequenter diverſis in morbis tum capitis, tum oculorum, ad eundem finem praeſcribitur, paululum inquirere liceat, qualis ſit hic ſecretus liquor, et quibuſnam dotibus praeditus.

Mucus qui nuncupatus, non e naſo ſolum, ſed variis etiam corporis partibus ſecernitur.

Diſputatur inter phyſiologos, utrum ſecretio ſit propriis glandulis, et novus omnino liquor naſcitur; an in ſanguine prius exiſtebat, ex quo tantum percolatur. Senac ſua propria forma ſanguini ineſſe tenebat, et per experimentum ad eundem finem inſtitutum opinionem ſuffulcire conatus eſt, nempe, internam ventriculi cujuſdam animalis (vitulae, ni fallit memoria) membranam obtuſo cultello raſit; ex quo tantam hujus liquoris copiam obtinuit, quod concludere illi aequum viſum ſit, non folliculis hujus organi, ullo pacto, tantam contineri quantitatem poſſe.

Quantum ad qualitates muci manifeſtas pertinet; ſapore, odore, et colore omnino caret: Viſcidus eſt, adhaerens partibus quas tegit, quae omnium ejus dotum utiliſſima eſt. Cum aqua, teſtante Hallero, miſceri poteſt mucus, inque ea prompte diluitur. A putredine omnino eſt alienus; nam conſervatus per totum annum ſine foetore manſit †.

In

† Vid. Haller. Ph. El. et vid. quoque Hom. praelect. Mat. Med.

In aquae ſuperficiem natat, ergo aliquantulum minus ponderoſus.

Chemica tentamina in eundem raro inſtituta ſunt.

In calida induratur; in igne, in carbonis ſpeciem amburitur †.

Lixivioſi ſales, aut medii, non mucum, ſecundum Hallerum, ſolvunt.

Ab inventis Caroli Darwin eum in acido vitriolico ſolvi docemur ‡.

Solvitur pariter, tametſi tarde, fixi alkali cauſtici lixivio.

Maxima pars aquoſa eſt; nam, ſi in vaſis igni expoſitis recens mucus inditus fuerit, decima octava tantum pars, quae in vaporem non abit, manet. Quum oleum ineſt, quamvis parva quantitate, proculdubio ex eo naturam viſcidam habet §.

Quamvis mucus ubique non ejuſdem naturae eſt, hoc tamen commune poſſidet, ut lubricus humor ſit, quo aëris, ciborum urinaeque via late obungitur; varias quidem teget partes corporis.

Mucus narium, qui ad noſtrum ſcopum magis pertinet, omnium horum linimentorum ſpiſſiſſimus eſt, et, ex arteriolis in minimas cryptas, et ex his iterum in ſinus pituitarios, deponitur ‖. Hae glanduloſae eſſe videntur, et diverſa forma et ſtructura ſingulas indui. Attamen non in mente nunc eſt, de iis ſermonem inſtruere; aſſerere ſat ſit, has non ſimplices ſolum, verum etiam compoſitas ſeſe habere.

In

† Vid. Haller.

‡ Vid. Cull. Firſt Lines, vol. 2. p. 220.

§ Vid. Haller.

‖ Vid. pag. 39, 40. ubi deſcribere tentavimus hos ſinus.

In narium cavea, ubi ſunt hi receſſus et ſinus pituitarii; ante deſcripti, muci vis quidem magna reſervatur; nec vero glandulae ullae illic reperiri queant. Conſtat igitur, liquorem hunc ſine glandulis interpoſitis excerni poſſe, et tantum moram requirere poſt ſecretionem a ſanguine, per vaſa exhalantia, ut ſpeciem prae ſe ſpiſſam ferat, officio ſuo a natura decreto bene ſimul fungens, nimirum teneris minutiſque nervis tuendis.

Praecipuus effectus folliculorum horum eſt, viſcidiorem reddere humorem, quem ſtatu fluido recipiunt. In nare omnino limpidus naſcitur, et eam conſervat naturam, coryza orta, cum e naribus magna copia diffluit, aut emungitur; tunc enim acrimonia nares ſolicitat, neque ſinit eum, ut antea, commorari, ut idoneam tenacitatem adipiſcatur. Haec ſpiſſitudo facit, ut ex his receptaculis, poſt moram debitam, acrimonia ſua et copia, ſuum receptaculum potentius irritet, et vires inde evacuantes ſolicitet.

Neceſſitas inſuperabilis, qua ad ſternutationem, tuſſim, &c. cogimur, nos monet, quam potens vis ſtimuli ſit, quo humores, etiam mitiores, excretionem ſuam ſolicitent, ut corpus hocce retento humore ſe liberet.

Ex his argumentis colligi poteſt, hoſce folliculos muſculari vi indui: At tempus nunc poſcit, ut ex hac digreſſione revertamur.

Certe ex praedictis, de indole ejus et partium natura, luculenter patebit oportere, ut quaecunque haec vaſa aut folliculos ſtimulent, muci excretionem quoque augeant; a qua actione tum bonum tumque malum non leve, ſecundum ſtimuli vim et durationem, oriatur.

Ad amovendam talem acrimoniam, et ut liberior muci

excretio

excretio fluat, aeque in bronchiis et pulmonibus et naribus, proculdubio inſtituit natura ſternutationem.

Quatit plus quam tuſſis et corpus excitat: Et ‘ut tuſ‘ſis ab irritatione glottidis, tracheae, bronchiorum, pul‘monis, ſic ſternutatio ab irritatione membranae narium ‘oritur, raro a ſympathia, cum remotis partibus, pari ‘ac tuſſis ratione, cauſam irritationis ſummovet, abſter‘git, et corpori igitur ſaepe prodeſt. Aliquando nocet, ‘ſcilicet, ſi nimis vehemens fuerit*.’

Cum ſternutatio tam utilis ſaepe reperiatur, multi errhinis frequentius uſi ſunt, maximum inde commodum expectantes. Inter alia, hoc propoſito, ſaepiſſime uſurpatus fuit tabaci pulvis, contra capitis dolores aliaſque affectiones †: Nec dubito quin plus ſemel utilia reperta ſunt ſternutatoria. Non vero omnibus innocua evadit ſternutatio; quippe quae plethoricis, et illis vaſa ſanguifera aut in ventriculo, aut pulmone, aut etiam in naribus rupta habentibus, peſſima evadere oporteat; nec deſunt exempla ubi citiſſime lethalis fuit ‡.

Detur vero maxime utilem eſſe: Nullatenus inde expedit ſternutatoriis ſemper uti.

Qui tabacum in nares attrahunt propter vim ejus ſtimulantem, obliviſci videntur, omnia ſtimulantia effectus ſuos conſuetudine perdere, utpote indies uſu hebetiores fiunt nervi; nam quaecunque heri vehementer ſtimulaverunt, hodie, aut forſan poſtridie, ne vix quidem nervos moverint. Haec univerſa corporis lex eſt. Igitur recte concluditur, ſtimulum nervis applicatum, fortiorem aut debiliorem

* Vid. Conſpect. Med. Theoret. auct. Gregorio junior. Sect 554. et infra.

† Vid. Part. prim.

‡ Vid. Magnen. Hoffman. Sir Hans Sloane's hiſt. of Jamaica, &c.

debiliorem evadere, in ratione vis illius immediate antecedentis, cui corpus magis ſeſe prius accommodaſſet, et aſſuetum fuiſſet. Hinc perſpicuum eſt, ſtimulum vocabulum eſſe relativum, quippe quod ſubſtantia aliqua hodie irritans et ſtimulans, cras partes eaſdem nullo pacto fortaſſe movere queat.

Exempla innumera, ſi neceſſarium recitare duceretur, ad hoc corroborandum extant.

Qui enim amara quotidie ſumunt, ut alvum laxiorem habeant, doſin indies augere coguntur. Idem omnibus aliis corporis partibus, quantum mihi notum eſt, una, videlicet, excretione diaphoretica excepta, quae ſemper portionem medicamenti minorem ad effectus eoſdem producendos poſcit.

Haec mihi probare videntur, ſtimulantium nimium uſum corporis functiones turbare et debilitare; ideoque, ſi detur, ut aliqui volunt, tabacum ſtimulum eſſe, quotidiano uſu corpus laedere, ſicut omnia alia ſtimulantia intempeſtive ſumpta, oportet.

Nec ratione contrarium eſt, tum ſtimulantem tum ſedantem vim huic pulveri attribuere.

Idem de opio, vino, aliiſque hujus naturae conſtat. Omnes enim ſubſtantiae, intra corpus receptae, quaecunque ſint, imprimis ſtimulare videntur, et vires ſedantes, quaſi effectus tantummodo ſecundarios, prodere. Atque hae fere ſemper fortiores aut debiliores erunt, conſuetudine abſtracta, in ratione vis ſtimuli. Et, quanto nunc ab harum aliqua incitatur, tanto, mox collapſa ineunte, deprimitur corpus.

Qui

Qui vini modicam copiam bibit, elevatur; at, ſi nimium, ſoporatur. Idem per tabacum fit, quoniam ebrietatem inferre queat.

Tabaci pulvere utentes ſedulo examinavi, ab iis rogans, ut me docerent, quales fuerunt perceptiones primo hoc fruentibus; mihi multi revera faſſi ſunt, ſe imprimis, ſola ſtimuli cauſa, herbam cupiviſſe, utpote perceptionem producere ſimilem ei quae a potu generoſo oritur, et eodem tempore auctam muci copiam e naſo eliminari, dum caput leviter afficiebat, atque corpus paululum calefaciebat. Tales vero effectus admodum fugaces fuere, ideoque iterum naſum alere inducti fuerunt.

Poſt longum vero uſum, etiam hos effectus producere ceſſavit, dum repetere poſtea quodam mirabili deſiderio coacti fuerunt, ut ſatis muci, ad membranam narium tuendam, ſecerneretur, utque certa perceptio ingrata inde orta tolleretur.

Imo medici nonnulli ipſi mihi dixerunt, ſe non poſſe eum relinquere, etiamſi bene noviſſent hunc pulverem valetudini magnopere obeſſe.

Probatum antea fuit, ventriculum tabacum debilitare: Sed, quum ſicut ſtimulus perbrevis agit, ſumitur etiam quaſi contra ſeipſum antidotum, quod non mirum omnibus apparere non poteſt.

Plerique igitur inter prandiendum pulvere utuntur, ut appetitum deficientem et langueſcentem paululum inde reficiant.

Notum bene quoque nunc eſt, acida, et fortia condimenta, poſt longum uſum, ſedantia evadere, tonum ventriculi ſimili modo laedentia. Sed plerique iis aſſueti nullatenus laute prandire poſſunt, ſine tali ſtimulo; ſemper enim per tempus breve ventriculum excitant. Idem, ut opinor,

nor, tabaci amatoribus experitur; ambo hocce organon laedunt; et ambo quaſi antidota contra ſeipſos avide petuntur, i. e. contra effectus malos ab eorum nimio uſu ortos.

Difficillimum tamen explicatu invenietur, quare deſiderium eadem ſtimulantia repetere ex uſu indies creſcit; unde conſuetudo inſuperabilis formatur.

Si ſitis, fauciumve ſiccitas, aut fames percipiantur, certa incommoda ſenſit homo, et ad ea ſtatim, quae antea amovere talia expertus eſt, iterum recurrit.

Singuli appetitus, ex abſentia alicujus rei qua antea fruiti ſimus, oritur, et ab eodem fortaſſe fonte omnes irregulares appetitus profluunt: Inde creſcere videtur ſpiritus ardentes bibendi cupiditas, ut et uſus immodicus tabaci. Iis dum abſtinent aſſueti, neſcio quam debilitatem et anxietatem percipiunt; et ſtimuli quondam dati memores, ad eum, utrum poculum, utrumve tabacum fuerit, ſeſe recipiunt.

E X E M P L U M.

Quaedam, dicit Profeſſor clarus Cullenus †, familia illi bene nota eſt, quae, circiter primam pomeridianam horam, ſpiritus ardentis cyathum potare aſſueta. Si a domo ut abeſſet accideret, ubi non, ut ſolet, bibere datum eſſet, perceptiones incommodiſſimas totum reliquum diem experiri ſolebat. Fruſtra monuit ille a conſuetudine tam prava deſiſtere; jacta fuit alea, irrevocabili conſuetudine devincta fuit. Imo, tam neceſſaria nunc tale meridianum poculum factum eſt, ut pergere, ſalutis cauſa, atque potare quotidie cogatur.

Nunc, ſi inquiramus, quo fit, ut repetitio ejuſdem herbae tam-

† Clin. Prael. M. S.

tam avide cupiatur, ſe offert eadem reſponſio, ſcilicet, quod perceptio ſimilis ingrata oriri eo utentibus videatur, ad quam amovendam, iterum iterumque pulverem requirunt, hauriuntque, quoniam ſtimulus exinde ortus et naſum titillans ſubito tranſit, dum repetitio indies etiam fortior et crebrior poſtulatur.

Hebetiores quoque fiunt nervoſae narium fibrillae, unde quantitas muci ſatis larga non ſecernitur, ni hoc pulvere in horas ſtimulentur.

Porro, plus ſanguinis, ut videatur, longo nicotianae pulveris uſu, ad vaſa narium ſanguifera derivatur, quo melius ſuppeditetur haec larga mucoſi liquoris copia.

Num redduntur vaſa narium tabaci pulvere ampliora? Si verum hoc ſit, majorem nempe ſanguinis vim in ea ſemper revocatam eſſe, tandem ea ampliora reddi neceſſe videatur, ſicut aliis corporis partibus accidit, quando, propter vulnera, &c. ubi vaſa majora deſtruuntur, major ſanguinis rivus, curſu priſtino mutato, ad minora vaſa fertur, a quo tandem multo ampliantur.

Ex his intelligere poſſumus, quare oculorum inflammationes, dolores capitis, &c. affligant, ſi forte hicce pulvis omitteretur, quem tales per multos annos antea attrahere ſoliti fuerunt. Quibus in caſibus, ultra dubium eum repetere debet aeger. Nam in ſententiam Hippocratis non inire non poſſum, ſcilicet, 'a multo tempore 'conſueta, etiam ſi fuerint deteriora, inſuetis minus tur- 'bare ſolent †.' Conſuetudo igitur eſt natura arte contracta. Si quis autem de conſuetudine plura videre vellet, inſpiciat diſſertationem inauguralem ſatis nitidam auctore

† Vid. Hippocr. aphor. ſect. 2. aph. 50.

auctore Culleno, filio, cum hac noſtra nunc in lucem edendam, ubi exempla multa praeclara de vi ejus extant.

Si nunc me aliquis interrogare vellet, an unquam uſus pulveris hujus, aut aliorum ſtimulantium ad naſum applicatorum, utilis fuerit? reſpondeo, certe exempla ſunt, ubi plurimum boni praeſtent ad ſanitatem fractam ſervandam, ſcilicet, quum minori juſto copia mucus e naribus ſecernitur, et inde non bene teguntur hujus organi nervuli. Duo talia exempla ipſe novi, ubi cum commodo nicotianae pulvis uſurpatur; ſed rara ſunt talia, neque mihi videtur uſum errhinorum indiſcriminatum bene inde ſuffulciri poſſe.

Quum tamen antea probatum fuerit, tabacum dotibus perniciofis gaudere, quae fere ſemper peſſimae, poſt longum herbae hujus uſum, corpori humano fiunt, ſi mihi liceat, ad alia errhina, loco ejus, ſeſe recipere homines hortarer; et inter quae, optimus fortaſſe pulvis, his proximis annis, notus, vulgo in officinis nunc proſtat, viz. *the Britiſh herb tobacco* dictus, quippe quia ex herbis ſatis innocuis, ſi recte de eo didicerim, componatur, neque, quantum adhuc expertum eſt, effectus mali ex ejus uſu producuntur, neque conſuetudo prava inde ſequitur; quoniam, poſt longum uſum omitti queat, ſine ullo incommodo aut prurigine ad repetitionem. De hoc certior omnino factus ſum a quodam diu pulvere hocce utente, et qui, ob ophthalmiam peſſimam cum ſucceſſu bono eum incipiebat; morbo vero evaneſcente, ejus uſum ſemper relinquens. Cum autem, ut frequenter accidit, recrudeſceret morbus, ſimili proſpero eventu iterum ejuſdem pulveris uſum repetit.

Alterum

Alterum malum infert pulvis nicotianae, olfactus nimirum diminutionem, depravationem.

Multae ſunt ſubſtantiae intra corpus receptae, quae in nervos ſolummodo agunt, fibrillae quorum, ut omnibus innoteſcit, accutiſſime ſentiunt: Et inde etiam vires talium rerum, quaecunque ſint, oriuntur. Nec magis acutus eſt ſenſus ulli corporis parti, quam narium nervis, ubi mirum in modum per membranam Schneiderianam innumeri ſunt diſperſi.

Nam olfactu de viribus, aut noxiis aut ſalutaribus, ciborum monemur, nec non de variis vaporibus quae per aëra volitant.

Quod ad olfactus ulterius attinet; variabilis inter homines eſt. Diverſi enim diverſis placent odores. Difficillimum hoc explicare reperietur. Haller, qui eo ſenſu multum invaluit, caſeum vel carnes, quanquam leviter putridas, allia, et quicquid fuit in odore paulo intenſius, deteſtabatur †.

E contrario vero, qui, ut idem dicit, nicotianae pulvere, vini potu, organa narium obtundunt, tales odores graves facile ferunt.

Quicunque odore graviore diu aſſueti ſunt, odores debiliores percipere non bene poſſunt; et lex naturae haec quoque eſſe videtur. Imo res patebit ex his obſervandis tabaci pulvere utentibus. Nam, ſi roſae aut aliarum herbarum ſuavium effluvia captare tentent, intra nares fere herbam odoriferam inſigunt, eodem tempore ſtrenuiſſime inſpirantes, priuſquam effluvium ejus percipere queant; et tum etiam leviter tantum, quoniam minus graveolentiam quam tabacum prodit, cui diu inſpirare ſoliti ſint. Praeterea, non

hebetior

† Elem. Phyſ. tom. 5 p. 171.

hebetior ſolum reditur olfactus per nicotianae uſum, verum exempla etiam extant, ubi prorſus abolitus fuit, quod a ſcriptis Magneni probatur, et ſingulum hujuſmodi exemplum intra meam quoque notitiam antehac venit.

Nonnunquam, ut fertur, haemorrhagiam narium inducere videtur pulveris nicotianae uſus; cujuſmodi exemplum nuper mihi etiam relatum fuit. Forſan hoc potius accidebat, propter ad haemorrhagiam praediſpoſitionem; aut fieri quoque queat, ex aliis materiis, veluti e vitro ad pulverem levem redacto, nicotianae pulvere admiſtis, quibus, ut nonnulli volunt, interdum hujus pulveris venditores, ad eum acuendum, immiſcent.

Quanquam antea concedebatur, pulverem huncce inflammationes, pro tempore, oculorum amovere; nihil autem certius eſt, quam uſum ejus nimium magnopere viſum hebetare. Atque ratione quoque conſentaneum eſt, ſtimulum ita potentem aſſidue nervis vicinis applicatum, functionem hujus organi multum corrumpere.

Lippi item plerique horum fiunt; particulas enim nicotianae acres, tam frequenter circum oculos volitantes, in eos haud raro incidere oportet; hinc irritentur, et fortaſſe nonnunquam inflammentur. Qualicunque vero modo explicationem admittat, res ultra dubium non raro eſt.

Ab Hoffmanno aſſeritur, non tantum ſomnolentia, ſed etiam apoplexia, nonnullos correptos fuiſſe, a nimio hujus pulveris copia; cujus memorabilia ſunt bina exempla a Joſepho Lazano relata †.

Primum de cive Farrarienſi, qui ex nimia ejus quantitate aſſumpta coma ſomnolentum tam potens contraxit, ut

† Vid. Miſc. N. Cur. Dec. I. an. 2. obſ. 131.

ut neque ab acclamationibus domeſticis, neque ab alio ullo remedio expergiſci potuit, ſed in cubili ſedens omnino ſtupidus et immotus manſerit, donec tandem ſeptima die extinctus eſt.

Alterum horum exemplorum de quodam ſatellite fertur, ob continuam tabaci pulveris aſſumptionem, a phrenitide miſere interempto.

Quando inter guſtum et olfactum intima interſit connectio, fieri non poteſt, quin tabacum hunc ſenſum quoque laedat.

Hoc facile concedetur, ſi lector ſecum perpenderit quae antea dicta fuerunt, ſcilicet, pulverem hunc per gulam in ventriculum illabi, et ab ore exinde ſaepiſſime expui. Tonum totius corporis magnopere quoque minuit immodicus et longus hujus pulveris uſus; imo paralyſis eum ſecuta fuit.

Juvenis egregius, noſtri Culleni filius, qui una mecum pro honoribus in medicina ſummis nunc candidatus eſt, mihi nuperrime affirmavit, ſe quoſdam noviſſe levi paralyſi, praecipue manuum tremoribus, correptos fuiſſe a pulveris tabaci uſu ſolo intempeſtivo; et a ſuis ipſis obſervationibus prorſus ſe certum factum fuiſſe dixit, pulverem hunc multo magis genus nervoſum laedere, quam aut foliorum manducationem, aut fumi ejus in ore ſuccionem.

Hae cl. juvenis obſervationes omnino cum his illuſtriſ. Pringelii conveniunt, qui, teſtante Withers, ſaepiſſime notavit, intra longam et multam praxin, pulverem huncce nervorum atonias, manuum tremores, memoriam laeſam, et nonnunquam quoque paroxyſmos leves paralyſis producere †.

H His

† Vid. Withers on uſe and abuſe of Med. p. 273.

His nunc de pulvere tabaci peractis, luculenter patebit, quam ſtolide faciunt qui primo eum inconſiderate appetunt, ſola conſuetudine hominum quibuſcum verſantur inducti, nullaque neceſſitate coacti. Abuſum pulveris hujus, qui apud tempora Hoffmanni quoque plurimum increbruit, illuſtriſſimus ille medicus in ſilentio non praeterivit. 'Tanta,' dicit ille, 'increvit intemperies nonnullorum, ut mira conſuetudine, vel imitatione, aut auctoritate aliorum inducti, tale pulvere nares perpetuo vexare et irritare videantur, ut etiam inter mutua colloquia, conventus, et caenam, deeſſe aliquid humanitatis credatur, niſi quis pixidem ſuam, qua ſervare pulverem ille ſolet, ſingulari officio, et inſerviendi ejus ſanitatem ſtudio, alteri offerat ad muci officinam purgandam †.'

Si quis autem ſecum decreverit plantae uſum omittere, ne temere id faciat, praeſertim ſi diu eo uſus fuerit.

DE SECUNDA METHODO TABACI UTENDI.

Alter eſt modus eo utendi, nempe in os fumum ejus inhauriendi, nec minus eſt nocuus, imo ſaepe multo ſanitati deterior.

Tabaci olim uſu ſuperſtitioſa fuit conſuetudo aeque fumo ac pulvere. Indi eo fata praedicebant. Audebant etiam bellum aut pacem ſuadere, proſperam aut infelicem expeditionem, tanquam e tripode, eo quoque praedicere; et ſic ope ejus fumi res futuras explorare ‡.

Ad

† Vid. Hoffman.

‡ Vid. Magnen. p. 92.

Ad talem inſaniam imo venerunt Barbari, ut, ſuos deos hoc fumo dilectari exiſtimantes, ſua fana eo implerint *.

Primo ſacerdotes, hoc conſilio, fumo uſi erant †. At, cum non cuivis ſacerdotem conſulere fas eſt, praeſertim ſi mercedis copia vacet, plebeii etiam privati fumum ejus inſpirare auſi ſunt, cujus deinde comperta vis uſum ejus familiariſſimum reddidit.

Duplici, ut videtur, propoſito, ita agebant, nimirum, *primo*, ut futura praenoſcerent; *ſecundo*, ut variis inſomniis dilectarentur; et, qualia ab ebrietate, talia ex abuſu tabaci oriri comperierunt.

Hiſpani, inter barbaros eos gentes verſantes, primo ab eo prorſus abhorrebant ‡. Nonnulli tamen eorum in anguſtiis itinerum deprehenſi, omni deficiente anona §, Indis ſuadentibus, tabacum tentarunt, et illius uſum, cum experti eſſent, aliis commendabant; unde a nautis militibuſque uſus ejus primum incepit.

Morem tamen fumo utendi in Europam invexere Angli, poſtquam Virginiam detexiſſent. Et celebrem illius uſum fecit Drake, inſignis his diebus nauta. Poſt Anglos, uſi ſunt, ut aiunt plerique, Belgae et Batavi.

Ita de origine fumi hujus plantae auctores ſcripſerunt.

Vulgo quoque creditur, Gualterum Raleigh, Equitem, primum omnium tabaci fumum in Anglia hauſiſſe. Nam redux ab America, morem vulgaſſe dicitur. Antiquior tamen,

* Harriot. in Virgin. Deſcript.

† Vid Sir. Hans Sloane's Hiſt. of Jamaica, &c.

‡ Vid Topaz. de Hiſt. Ind. Orient.

§ Fructus quocum hi veſcebantur.

tamen, ni fallor, mos eſſe videtur; quippe quod a Plinio aſſeritur, ſuo tempore, hauſtum fuiſſe, non pro luxuria quidem, ſed pro medicina. Nam tuſſi pertinaci ille ipſe fumum commendat, aegros monens, ut per calamum in os haurientes eum deglutirent, et ſimul vini pauxillum ex uvis aridis parati, inter ſingulos fumi hauſtus, ſorberent †. Imo, quanquam veteres ſcriptores ante Plinii tempora prorſus ſiluiſſent, vix credibile eſſet, ejus uſum ignotum latuiſſe uſque ad tempora Raleigh.

Uſum nicotianae fumi indigenis mundi antiqui communem, aut etiam notum, nullatenus affirmo. Sat erit ad probandum morem hauriendi fumum multo vetuſtiorem extitiſſe, ſi probabile reddatur, aliarum herbarum fumum inter mortales tunc invaluiſſe.

Notum eſt, morem eundem inter Aſiae et Africae incolas hodie univerſe valere; neque veriſimile eſt, hos ſemper tenaciſſimos morum a majoribus ſuis traditorum, tam ſubito iniiſſe novos ab Europa tranſlatos.

Ingenioſus Curtis, de re herbaria Londinenſi ſcribens, ſequentem profert conjecturam: 'Countries thinly inha-'bited are much infeſted with gnats. Travellers tell us, 'that the northern Aſiatic Tartars conſtantly carry on 'their arms, during the ſummer, a pot of burning touch-'wood, ſometimes prepared from the root of colts foot, 'to defend themſelves by the ſmoak from the annoyance 'of theſe inſects. It is probable one more ingenious 'than

† Plinius, de Tuſſilagine ſcribens, haec habet verba: 'Hujus aridae 'cum radice *fumus* per arundinem hauſtus et devoratus, veterem 'ſanare dicitur tuſſim: Sed in ſingulos hauſtus paſſum guſtandum 'eſt.' Vid Plin. tom. 2. p. 394.

'than the reſt, contrived to keep this fire alive by a com-
'munication with his breath, and this expedient, by de-
'grees, produced a tobacco pipe †.'

Multi forte quaeſiverint quare homines prae aliis plantis tabacum ſelegerint? reſpondere proculdubio liceat, propter propenſionem generis humani ad ebrietatem. Quippe cum primum id guſtavere, atque effectus ejus inebriantes experti ſunt, eam herbam prae aliis omnibus praeferrent. Omnino vera ſunt verba Hans Sloane Equitis: 'In all places,' dicit ille, 'where it has come, it has very much bewitch-
'ed the inhabitants, from the more polite Europeans to
'the barbarous Hottentots ‡.'

Forte etiam hic mos primo contra inſecta noxia, veluti praeſidium, ſuſceptus fuit, mox vero inter omnes fere gentes luxuria ſenſim evaſit.

Dignum obſervatu eſt, eo immodice utentes ad ebrietatem aliis magis proclives eſſe. Obſervatores facile hoc agnoſcunt; dum enim bibitur, nicotiana maxime appetitur aut fumo, aut pulvere, ſicut antea ſeſe aſſueverant. Imo ſunt, qui dicunt, tales magis aliis ad venerem deditos eſſe. Si hoc vero quadrare repertum fuerit, in ſententiam Regis Jacobi inire liceat, qui haec habet verba: 'In convictu urbanitas; in lupinari ſalacitas, tabaco,
'ut cote, acuitur §.'

His de more antiquo fumum ſugendi peractis, inquirere pauliſper nunc forte non abs re erit, quinam ſint effectus in corpus humanum inde producti?

Si

† Vid. Flor. London auct. Curtis.

‡ Vid Hiſt. of Jamaica, &c.

§ Vid Miſocapn, auct. Reg. Jacob.

Si naſum pulvis ſtimulet, et mucum majori copia eliciat, non minus fumus os fonteſque ſalivales movet; unde ſaliva pleniori rivo fluere faciat.

Large a fumi ſugentibus hic liquor expuitur, ex quo morbi varii oriuntur, quippe qui haud ſine magno detrimento ſyſtemati humano diſpenditur.

Ab experimentis quibuſdam a Pringelio inſtitutis, conſtat, ſalivam multum retardare atque cohibere fermentationem †; et exinde quoque aciditas moderatur, quo flatus et dyſpepſia bene a natura ipſa reſtringuntur.

Summa ſalivae dignitas manifeſta erit, ſi animum ad animalium omnes claſſes vertamus. Nulla enim claſſis ea caret, et eo copioſior datur, quo ſicciore et difficiliore cibo animalia utuntur. Hinc manifeſtum eſt, ſalivam digeſtione opitulari. Conſtabit igitur, eam non ſine detrimento corpori, praecipue concoctioni, expui, quod, ut omnibus liquet, eſt tabaci fumi vitium. Imo macies producta fuit ex ſolo abuſu ſpuendi.

Vulgo notum, Indos ipſos famem ſuam compeſcere partim jactura hujus liquoris, et partim a tabaco; quo fine ſugere ejus fumum ſolent. Boerhaavius ipſe in ſe expertus eſt, nullo tabaco uſo, famem ſublatam eſſe cum omnem ſalivam expuiſſet ‡.

Porro, jacturam ſalivae detrimento non parvo corpori fieri

† Ab ingenioſo Perceval, Hiberno, hoc experimentum repetitum fuit, atque maxima cura, et ſimuli omnino eventu cum illuſtriſſ. Pringelio.

Ipſe quoque idem periculum, ut meipſum de eo certiorem faciam, repetivi, et ſimili ſucceſſu. Lis igitur inter M'Bride et Pringelium dirimi, atque hunc palmam mereri, videtur.

‡ Vid prael. Boerh.

fieri quoque patet ex eo, quod ſemper ſitim infert: Et hoc illis praecipue facit, quibus tabaci fumus avide et abunde hauritur. Hi inter eum ſugendum enim pluriſmum ſitiunt. Hoc non ex obſervationibus meis ſolis aſſero, ſed quoque ex illis aliorum.

Exempla producere potui, ſi neceſſarium eſſet, ubi inter fumigandum, ut ſitis reſtringatur, aquam plurimam ſemper bibere, partitis vicibus, coacti fuerunt tabaci fumi amatores. Neque illuſtrem Van Swietonium latuerunt tum hujus herbae, tum jactura ſalivae mali effectus; nam, cum de parocho illo loquitur, qui ſe, ut antea memoratum fuit, liberum a peſte ſervare dicebatur, per ſputationem ſalivae ſolam, quotieſcunque in cubiculo aegrorum verſabatur, ſubjungit, ‘ Saepe tabaco abutentes obſtruc‘ tionibus viſcerum abdominalium afficiuntur †.

DE DYSPEPSIA FUMO INDUCTA.

Priore parte hujus diſſertationis dixi pulverem dyſpepſiam inferre. Plantae fumus nimia copia hauſtus non minus ad eundem finem conducit. Imo id non fieri non poteſt, quum tanta ſalivae jactura, ut nuper dictum, ejus ſuccionem ſequatur.

Nullus quidem morbus chronicus plus his in regionibus nunc invalet, atque aeque inter plebes ac ditiores late pervagatur, quam dyſpepſia. Utrum vero ad coelum, aut ad morem vivendi, et ſimplicitatem victitandi neglectam, aut ad artes varias ſedentarias, quibus tot homines

† Vid. Comm. in aph. Boer. tom. 5. p. 175.

homines miſeri occupantur, aut ad haec omnia ſimul conjuncta, res referenda ſit, neſcio.

Vulgo herbae hujus fumum homines ſugunt ad flatum, ut dicunt, expellendum: Male vero, me judice, faciunt, quum plerumque flatus ex ventriculi atonia oriatur.

Praeter dotes ſalivae antea recenſitas, vim quoque ſtimulantem poſſidet; unde per ejus diſpendium plurimum laxatur ventriculus.

Praeterea, nicotiana inter narcotica ſtat, et haec omnia vim tonumque ejus deſtruunt.

Non abs re fortaſſe erit verba Hoffmanni de fumi nicotiana dare.

'Tu vero expectas a me judicium de fumi uſu illo quo-'tidiano? Audivi ab amico ex Anglia reduce, ſereniſ-'ſimum Regem Jacobum II. publice in academia Oxoni-'enſi diſputaſſe contra hanc fatuitatem, oſtenſis exemplis 'illorum, qui laboraſſent quidem diu inſanabilibus pecto-'ris morbis, deliriis, inſomniis, convulſionibus, &c. Poſt 'mortem autem inventi fuerunt pulmones habuiſſe totos 'nigros, et retorridos, non ſecus ac ſi fumo indurati eſſent. 'Audivi a militibus in Belgio verſatis, vidiſſe ſe diſſecta 'capita eorum, quibus patera cerebri ab anatomicis dicta, 'tota interius eſſe nigra, licet a carnifice interiiſſent. Au-'divi a patricio Norico, qui, in ſuperiori bello Bohemico, 'videt omnes qui in conflictu cum hoſtibus interierint 'Anglos, habere talia capita. Hinc diſcant ſapere illi 'qui ſapere alias nolunt †.'

Dum tamen haec de uſu ejus tradidi, concedere me decet, morem nunc multis Angliae partibus non, ut quondam, tam univerſe invaleſcere.

Triginta,

† Vid. Hoffm. p. 261, Sect. 30.

Triginta aut quadriginta quidem annos abhinc, ita increbuit, tum inter plebes et urbanos, tum in rure et in oppido, ut domicilium intrare haudquaquam potuiſſes, quod expers graveolentis ejus odoris fuit.

In multis vero hodie Angliae locis, plebs ipſa ab herba abſtinent; hoc ex auctoritate generoſi cujuſdam aſſero, variis Angliae partibus bene verſati, morumque populi ſatis ſtudioſi.

In aliis autem locis regni adhuc mos plurimum viget, praeſertim regionibus inſulae ſeptentrionalibus prope Scotiae confines.

Multi quoque, propter graves et diuturnos animi affectus, veluti moerorem, ad nicotianam confugerunt, non ſecus ac alii ad vinum, ut ſic curas depellerent, et in hoc modo conſuetudinem hanc malam contraxerunt. De hoc multi mihi ipſi faſſi ſunt, cum nimis ſero comperiiſſent amiſſam ab tabaco valetudinem. Varii alii certe ſunt modi, quibus curas et moerores levare tentent homines, neque minus efficaces, quos rectius faciant, ſi tales, loco ejus, experirent. Sed non nunc meum eſt eos indigitare.

Inter multa fumi hujus mala, bonum extat unum, quod, quamvis levius, me tamen de nicotiana tractantem recitare oportet; i. e. inſecta inde commode ſuffocari poſſe, ſi herbam incendas. Nam cubile culicibus infeſtum facile fumo hocce expurgare queas. Nihilominus, nicotianae fumum, fatemur, herbarum aromaticarum fumo, praeſertim tuſſilaginis farfaris, vix palmam praeripere poſſe.

Urbes fere ſemper, ubi domicilia confertim ſtruuntur, his inſectis infeſtantur. Igitur, hoc fine, ſi opus ſit, libere incolae tabaco utantur.

DE TABACI MANDUCATIONE.

Tertius modus nicotianam uſurpandi, et quidem peſſimus omnium quod ad ſanitatem, profeſſore Culleno judice †, eſt foliorum manducatio. Largae ſalivae copia inde item diſperditur, ex qua jactura homines emaciari dicuntur; exemplum cujus relatum habemus a Borello ‡, Imo, quantitas hujus liquoris multo major per manducationem, quam per fumum ipſam, expuitur. Probare ſupra conatus ſum, nicotianam appetitum delere partim diſpendio ſalivae, et partim vi ſua narcotica.

Indi hodie, atque olim, hoc ſolo propoſito herbam abunde maſticavere.

Profeſſor Home, de ſaliva tractans, autumat eam ſtimulantem vim poſſidere, unde oritur, illo judice, famis ſenſatio. Ventriculo vacuo, larga hujus quantitas deglutitur. Satis ſtabilitum hoc eſſe vir illuſtris putat, quoniam tumores ſaliva ſolvit, ſi externe applicetur ‖.

Certum eſt, quod, ſi in cuticulam manu eam infrices, levis calor partis ſentitur. Nunc ſi vis ſtimulans ei conceditur, tunc ventriculi atonia in ratione majoris copiae ejus exputae erit, quippe quia is ſtimulo hoc neceſſario carebit; unde jactura ejus famis ſenſationem minuet.

In regionibus calidis, univerſe et large incolae utuntur tabaco; cujus rei ratio me latet, et conſuetudini fortaſſe attribuenda eſt.

Buffon

† Praelect. de Dyſpepſia, 1777.

‡ Vid. Opera ejus.

‖ Praelect. Mat. Med.

Buffon ipſe nos certiores facit de uſu ejus in talibus mundi partibus, dicens, 'On the ſouth banks of the river 'Senegal, the Negro women have the tabacco-pipe per-'petually in their mouths *.' Atque etiam idem, de Egyptis tractans, quoque affirmat, 'Their chief employ-'ment through the day is drinking coffee, ſmoaking to-'bacco, and chattering in the ſtreets †.' Sed quod ad tabaci manducationem pertinet, Bontius non ejus uſum ſolum, verum aliorum acrium maſticatoriorum damnat ‡, qualia ſunt *betele* in India Orientali multum uſurpata, atque *ricinus Americanus*, &c.

Maſticatoria dentes quoque laedunt; et idem de his haec habet verba. 'Ego maſticatorium hoc, i. e. *betele*, longe 'antefero fumigio tabaci; verumtamen ipſius longus ac 'continuus uſus (ut hominibus hic mos eſt),' i. e. in *India*, 'non ſolum dentes erodit, ſed etiam excidere facit. 'Imo, non ſemel vidi aliquos, qui nondum juventutis 'terminos egreſſi, omnibus dentibus carebant ob uſum 'beteles. Hinc etiam videas Indos rariores oſtendere den-'tium ordines. . . . . . Moderatum uſum pro dentifrico, 'ac ad commendationem halitus oris laudo; caeterum ab-'uſum, non minus ac *tabaci*, vitupero ‖.'

Inde patet, quam parum aeſtimabat Bontius hanc plantam, aliaque maſticatioria.

Tabaci manducatio, praeſertim regionibus calidis, tremores quoque manuum, cum ventriculi aciditate pariter

ac

* Vid. Buffon, vol. 3. p. 142. tranſl. by Smellie.

† Ibid. Vol. 3. p. 114.

‡ Vid. Bont. de morb. Ind. Orient.

‖ Ibid. p. 6.

ac ejus pulvis, inducit. Exempla cujus pauca, quae aliquot abhinc annos in India Occidentali accidebant, nuper mihi a viro qui eas affectiones ipſe exinde paſſus, relata erant.

Hoc malum gravius eſſe obſervabatur, quoties herba mane guſtabatur; atque quod exinde oriebatur morbus, luculenter demonſtratum fuit, ab ſalute ejus prorſus recuperata, tabaci maſticatione relicta.

An pejores effectus calidis plagis quam frigidis edit hujus herbae uſus? Ibi homines debiliores et laxiores a natura ſunt, et facilius igitur forſan afficiuntur.

Sed ſub frigidum coelum nullatenus ſpernitur: Hoc patet tum ex moribus Laponum, tum ex indigenis montium Caledoniae ſeptentrionalis. Quod ad primum, audi Buffon. 'The Laplanders hunt the ermine, the lynx, the 'fox, and the martin, and barter their ſkins for brandy 'and tobacco †.' Et, quod ad ſecundam aſſertionem, ex auctoritate viri ingenioſi, indigenae hujus regionis, et qui totam fere hanc terram iterum iterumque peregrinavit, affirmo ‡.

Huc uſque morbos ab nicotianae uſu ortos obiter tractavimus; de manducatione ejus vix neceſſe videtur ulterius rem tangere, propterea quod eadem fere mala ac fumo atque pulvere oritura ſunt, non tantum propter ſuccum frequenter deglutitum, verum etiam propter magnum ſalivae diſpendium.

Obſervare

† Vol. 3. p. 61. Smellie.

‡ Ex auctoritate nempe editoris et interpretis libri cujuſdam, Caledonian Bards, dicti.

Obſervare autem liceat, rotulorum ejus manducationem dentes nigredine quoque obducere, atque tandem eos, herba diu uſitata, erodere.

Inter plebes, ubi indies invaleſcit tabaci utendi his omnibus modis conſuetudo, vix minus anxie quam cibus ipſe cupitur. Quanquam multi pauperes miſeri pretio cibi quotidiani pene vacent, a ſuo parco alimento tamen detrahunt, ut herbam emere valeant; neque inſolitum eſt eos exclamantes audire, ſeſe ſemel indies tantum veſci contentos eſſe, atque viliſſimo quoque cibo, potius quam tabacum abſtinere cogi.

Attamen, hac diſquiſitione de morbis ab uſu tabaci facta, aurem mihi vellit amicus. 'Cave, multi hodie exiſtunt, qui infracta ſanitate adhuc potiuntur, quanquam per quinquaginta etiam annos, aut id manducavere, aut pulverem naribus farſierunt, aut forſan omnibus his modis ſimul herbam conſumpſerunt.'

Hoc verum eſſe haudquaquam negaverim; nullatenus vero doctrinam meam a ratione multiſque exemplis ſuffulcitam eruet.

Nam tum viri tum mulieres ſunt a natura conſtitutionibus ita praediti, ut nec tabaci uſus, nec aliae fere praediſponentes ad morbos cauſae, quamvis ſatis fortes, efficere queant. Dum, contra, delicati, debiles, valetudinarii, quorum genus nervoſum plus juſto ſenſile eſt, immunes nunquam ab ejus uſu immodico evadunt.

Si quis tamen, quod haud tam infrequenter accidit †, malignitate ejus, primo morbis inde variis inductis, demum moriatur, mors nequaquam huic herbae aſcribitur; quoniam ſtudioſi

† Vid. Ximen.

ſtudioſi ſemper mortales fuere ſua vitia celare, et delicias iſtas depravatas vi ſere et armis deſendere. Quare, cum Beclero, dicere neceſſe ſit, ‘ naribus tabacophilis, et ‘ fumibibulis ſuam relinquimus conſuetudinem incorrigi‘ bilem †.’ Eodem vero tempore non finem ſacere poſſumus, ſine admonitione Regis Jacobi, hac de planta tractantis, tabaci amatoribus referenda; cui, ſi obtemperarent, certiſſime ad ſanitatem multorum plurimum conferat.

‘ Tandum igitur, o cives,’ monet ſereniſſimus auctor, ‘ ſi quis pudor, rem inſanam abjicite, ortam ex ignomi‘ nia, receptam errore, frequentatam ſtultitia; unde et ira ‘ numinis accenditur, corporis ſanitas atteritur, res fami‘ liaris arroditur, rem viſu turpem, olfactu inſuavem, ce‘ rebro noxiam, pulmonibus damnoſam, et, ſi dicere liceat, ‘ atri fumi nebulis tartareos vapores proxime repreſen‘ tantem.’

* * * * * *

Ad metam jam perveni; et diſſertationi finem tandem daturus ſum, quam variis maculis multiſque erroribus ſcatere profiteri non haeſito. Sed ab argumenti natura, in hac academia prorſus novi, ſpero me a lectoribus benigniſſimis excuſatum iri. Oſtium ad hunc tramitem vix adhuc intratum eſt. Non vero deſpero alios videre, quorum ingenia late prae noſtris praepolleant, viam clariori in luce poſthac recludentes, vireſque hujus herbae

† Vid. in Cynos. Herm. p. 544.

herbae ex uſu ejus communi perniciofas, luculentiſſime demonſtrantes.

Reſtat nunc tantum, ut a ſtudiis diſceſſurus, Profeſſoribus gratias quam maxumas ex animo agam. Floreat Academia Edinenſis! floreat medicinae cultura! Ab hiſce meis praeceptoribus eruditiſſimis multa beneficia, per quadriennii ſpatium, intra aedes academicas commoratum, recepta, me reticere omnino nefas eſſet; prae te autem, Gregori, illuſtris juvenis, eruditiſſime Profeſſor, patris, heu, qui fuit! veſtigia arctiſſime premens, neminem mihi cariorem habeo; et tuae erga me benignitatis, morum comitatis, multique hoſpitii, olim meminiſſe juvabit. Neque ſub coelis aliis nomen tuum alienis a me commemoratum, ſine ſua merita laude, manebit.

F I N I S.

Tabularum Explicatio.

T A B. I.

Herba Nicotiana.

T A B. II.

Fig. 1. Inſtrumentum Clyſm. Gaubii.
A. Pixis tabacina.

Fig. 2. Idem inſtrum. ab Aiken reformatum, ubi apud A. inſtrum. clyſm. commune circum follis extremitatem ligatur.

Fig. 3. Inſtrum. ligneum Berrhenbroekii.
A. Pix. tabacin. ſtanno intus munita.
B. Papill. lignea, aut epiſtomium, per quod claudatur inſtrum. ne exeat fumus.

Fig. 4. Syrinx Monroiana.
A. Duplex ejus papill.
B. Extremitas ſyringis qua inſeritur tubus flexilis, C.
D. Pix. tabac. cujus extremitas a. In ſyringis papill. apud E. Inſeritur.